

...Χτίζει τον πολιτισμό!

αγαπήσουν τα παιδιά...

που θέλει να τον

ένας συνθέτης

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΟΤΑΣ

Βάνα Παπαϊωάννου

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2005

ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ

Handwritten musical score on ten staves, featuring various musical notations, clefs, and dynamic markings. The score is written in blue ink on aged paper.

Key features include:

- Staff 1:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*.
- Staff 2:** Bass clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*.
- Staff 3:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*. A box containing the number **5** is present at the beginning of the staff.
- Staff 4:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*.
- Staff 5:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*. A box containing the number **10** is present.
- Staff 6:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*. A dashed line labeled "Ped." (pedal) spans across this staff.
- Staff 7:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*. A box containing the number **15** is present.
- Staff 8:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*. A box containing the number **15** is present.
- Staff 9:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*.
- Staff 10:** Treble clef, 2/4 time signature, dynamic marking *f*.

The notation includes various note values (quarter, eighth, sixteenth notes), rests, accidentals (sharps, flats, naturals), and dynamic markings such as *f* (forte) and *8va* (octave). The score is densely packed with musical symbols and clefs.

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΒΑΝΑ

Νίκος Σκαλκώτας

...ένας συνθέτης που θέλει
να τον αγαπήσουν τα παιδιά!

mf *ben ritardato*

Handwritten musical score for the first system, consisting of five staves. The notation includes various notes, rests, and dynamic markings. The first staff has a *mf* marking. The second staff has *ben ritardato* written above it. The third staff has a *3* marking above it. The fourth staff has a *3* marking above it. The fifth staff has a *ff* marking at the end.

II

Andante ($\text{♩} = 96$) *oder* ($\text{♩} = 104$)

Handwritten musical score for the second system, consisting of five staves. The notation includes various notes, rests, and dynamic markings. The first staff has a *p* marking above it. The second staff has a *3* marking above it. The third staff has a *p* marking above it. The fourth staff has a *p* marking above it. The fifth staff has a *p* marking above it.

Αφιερωμένο
σε εκείνους
που αγαπούν
μέσα από τη
Μουσική Τέχνη

Β. Παπαϊωάννου

1904-2005
Χαλκίδα - Εύβοια

Βάνα Παπαϊωάννου

Γεννήθηκα στη Θεσσαλονίκη και διάνυσα τα έτη της παιδικής και εφηβικής μου ηλικίας σε πολλές πόλεις της Ελλάδας λόγω της επαγγελματικής ιδιοσυγκρασίας του πατέρα μου, ο οποίος ήταν αξιωματικός του Πεζικού Σώματος του Ελληνικού Στρατού και έφερε το βαθμό του Υποστράτηγου. Η οικιστική μας οικογενειακή βάση όμως, παρέμενε πάντοτε στη Χαλκίδα, τόπο διαμονής της μητέρας μου, Στέλλας Νιάνιου.

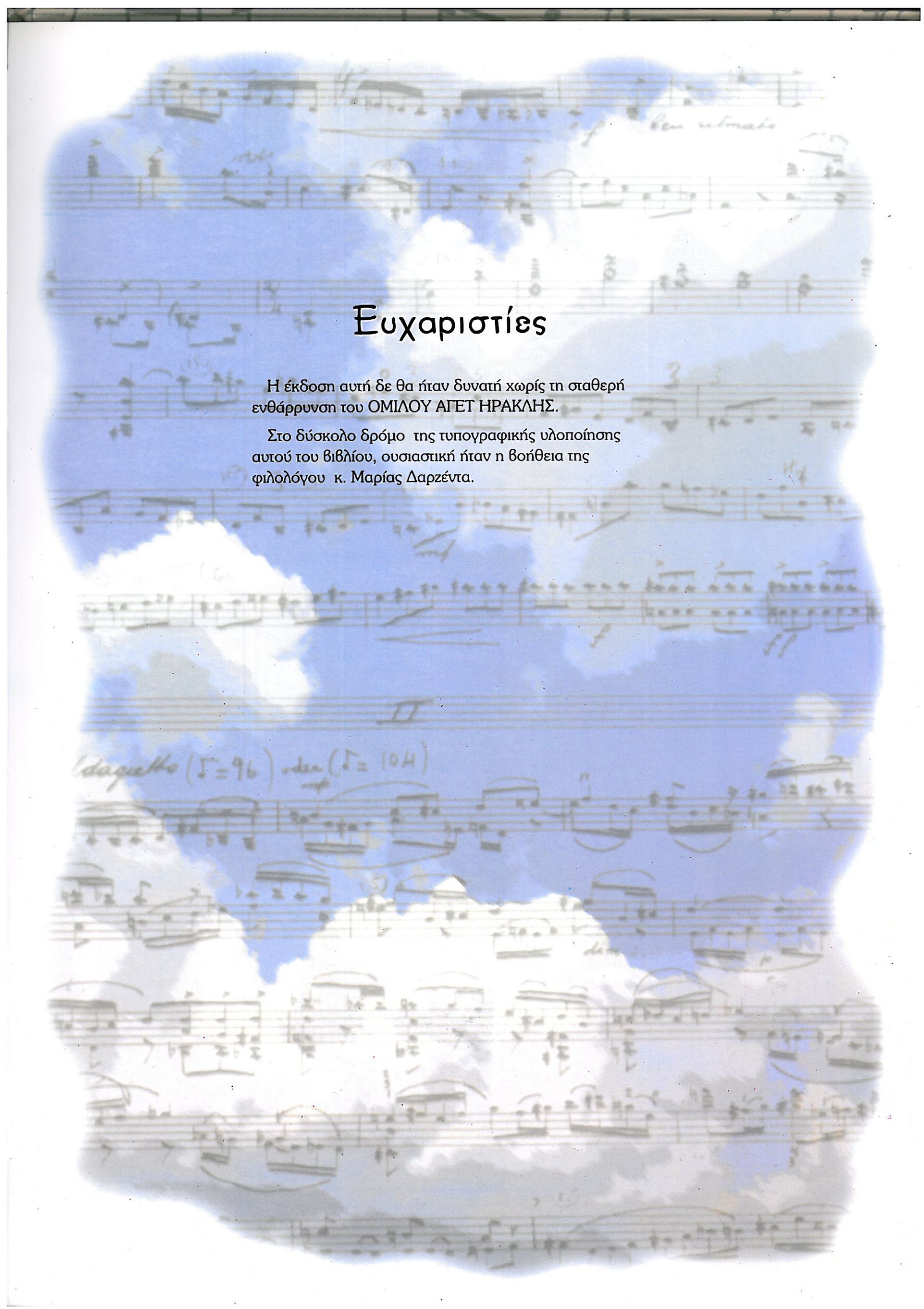
Τα παιδικά μου χρόνια κύλησαν μέσα σε μια εξαιρετικά δεμένη οικογένεια με πολλές κοινωνικές ευαισθησίες και είναι άμεσα συνδεδεμένα με την εναλλαγή της μουσικής μελέτης κοντά σε σπουδαίους και πολλούς παιδαγωγούς του πιάνου λόγω των οικογενειακών μου μετακινήσεων με ξεχωριστό σημείο αναφοράς τη μαθητεία μου κοντά στον αείμνηστο Βύρωνα Κολάση, δ/νη της Λυρικής Σκηνής, στο Εθνικό Ωδείο.

Στα 18 ήξερα πλέον με βεβαιότητα ότι ήθελα να γίνω πιανίστα και έτσι άρχισε το μαγικό μου ταξίδι στον κόσμο της πιανιστικής τέχνης. Απεφοίτησα από το Ελληνικό Ωδείο από την τάξη του Κωστή Δεμερτζή, ειδικού μελετητή του Ν. Σκαλκώτα, και μετά συνέχισα τις σπουδές στο ASSOCIATED BOARD OF THE ROYAL SCHOOLS OF MUSIC της Μ. Βρετανίας, ενώ αμέσως μετά έκανα τα πρώτα επαγγελματικά μου βήματα ως εκπαιδευτικός συνεργάτης του Βρετανικού Συμβουλίου στη διδασκαλία του πιάνου.

Το μεγάλο μου όνειρο, να παίρνω από το χέρι τα παιδιά και να τους ανοίγω παράθυρα στον κόσμο του πιάνου για να βλέπουν την απεραντοσύνη της μουσικής τέχνης, με προσανατόλισε να εμπλουτίσω ακόμα περισσότερο τις γνώσεις μου και γι' αυτό οδηγήθηκα στο Master of Arts in Music του UNIVERSITY OF INDIANAPOLIS. Εκεί ήρθα σε επαφή με μια άλλη μουσική αισθητική, αποκόμισα μοναδικές εμπειρίες και δέχθηκα ισχυρές μουσικές προκλήσεις, οι οποίες με οδήγησαν στην πραγματοποίηση μιας σειράς ρεσιτάλ και κυρίως μουσικών διαλέξεων.

Η αδιάκοπη επαφή μου με τη διδασκαλία της μουσικής στην παιδική ηλικία και η συνειδητοποίηση της κρισιμότητάς της για τη διαμόρφωση των μουσικών προτύπων και των καλλιτεχνικών κριτηρίων των παιδιών με ώθησαν στα μονοπάτια του χώρου της συγγραφικής δημιουργίας για τη μουσική τέχνη και με όσα σχετίζονται γύρω από αυτή. Το 1999 συγγράφω το βιβλίο "ΣΠΟΡΕΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ - ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΠΙΑΝΙΣΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ". Τα έσοδα από τις πωλήσεις του συγκεκριμένου βιβλίου διατέθηκαν στον ΕΡΥΘΡΟ ΣΤΑΥΡΟ ΤΜ. ΧΑΛΚΙΔΟΣ, ενώ το 2001 συγγράφω το βιβλίο "ΠΙΝΟΗ ΖΩΗΣ", με θέμα το δάσος ως φορέα πολυτισμού. Και εδώ τα έσοδα από τις πωλήσεις του βιβλίου διατέθηκαν για κοινωφελή σκοπό και συγκεκριμένα για τις ανάγκες του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του 20ου Δημοτικού Σχολείου Χαλκίδος.

Έχοντας ως γνώμονα της παιδικής βιβλιογραφίας την αγωγή της κοινωνικής προσφοράς, οδηγήθηκα στη συγγραφική προσπάθεια της βιογραφίας του Χαλκιδέου συνθέτη Νίκου Σκαλκώτα, με αποκλειστικό αναγνωστικό κοινό αυτό της παιδικής ηλικίας. Με το ειδικό βάρος της ευθύνης της πρώτης καταγραφής βιογραφικών στοιχείων Έλληνα συνθέτη για παιδιά αρχικά και με μεγαλύτερο συνειδησιακό βάρος στη συνέχεια, λόγω της εντοπιότητάς του, προσπάθησα να αποκαλύψω την προσωπική καλλιτεχνική διαδρομή αυτού του τόσο χαρισματικού συνθέτη και να παρουσιάσω τη μουσική του φιλοσοφία, η οποία επικεντρώνεται στην αναγέννηση του διαλόγου του ανθρώπου με τη μουσική, καθώς προσπερνά στα γρήγορα το στάδιο της αποδοχής για να καταλήξει σε αυτό της αγάπης, που δεν είναι άλλο από την ουσία του ανθρώπινου βίου.

Ευχαριστίες

Η έκδοση αυτή δε θα ήταν δυνατή χωρίς τη σταθερή ενθάρρυνση του ΟΜΙΛΟΥ ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ.

Στο δύσκολο δρόμο της τυπογραφικής υλοποίησης αυτού του βιβλίου, ουσιαστική ήταν η βοήθεια της φιλόλογου κ. Μαρίας Δαρζέντα.

Νίκος Σκαλκώτας

Πρόλογος Δήμου Χαλκιδέων

Με την έκδοση του βιβλίου «ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ, ένας συνθέτης που θέλει να τον αγαπήσουν τα παιδιά», ο Δήμος Χαλκιδέων πιστεύει ότι προσφέρει ένα σημαντικό βοήθημα στη μουσική παιδεία της νέας γενιάς, σε μια στιγμή που η παιδική μουσική βιβλιογραφία είναι τόσο φτωχή.

Υπηρετώντας τη μορφή της εκπαιδευτικής αγωγής που έχει ως κύριο σκοπό την τέχνη της ζωής, την οικοδόμηση της προσωπικής ταυτότητας και την καλλιέργεια της δημιουργικότητας και γνωρίζοντας πως η μελέτη της μουσικής ιστορίας μπορεί να προσφέρει πολλά στην επίτευξη των αποτελεσμάτων αυτών, συγκεράσαμε όλες τις δυνάμεις μας, Δημοτική Αρχή, συγγραφέας και χορηγός, για να δημιουργήσουμε το πλαίσιο μιας γόνιμης επαφής της παιδικής γενιάς με την πρωτοποριακή μουσική δημιουργία του Νίκου Σκαλκώτα.

Για πρώτη φορά στα χρονικά της Χαλκίδας δίδεται άμεση προτεραιότητα στην ανάπτυξη ενός ανοικτού πεδίου μουσικής ενημέρωσης, με στόχο την υποστήριξη των πολιτιστικών αναζητήσεων που αφορούν το παιδί και το συνθέτη Νίκο Σκαλκώτα.

Με τον αρμόζοντα συγγραφικό λόγο της πιανίστας Βάνας Παπαϊωάννου και την τρυφερή της προσέγγιση στους πολύπλοκους μουσικούς όρους του καλλιτεχνικού ρεύματος που εκπροσωπεί ο συνθέτης, καλωσορίζουμε τη μουσική οντότητα του ΝΙΚΟΥ ΣΚΑΛΚΩΤΑ στην παιδική αναγνωστική αγκαλιά και ευελπιστούμε για τη δυναμική της εξέλιξη σε ένα άξιο καλλιτεχνικό λόγο μουσικό ακροατήριο.

Ο Δήμαρχος Χαλκιδέων
Δημήτρης Αναγνωστάκης

Νίκος Σκαλκώτας

ΑΓΓΕΛΟΣ
ΠΡΟΤΥΠΟΣ
ΚΑΡΑΓΙΩΝ

Πρόλογος χορηγού

ΗΡΑΚΛΗΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ

Μέλος του Ομίλου **LAFARGE**

Η ίδρυση της Εταιρείας “Τσιμέντα Χαλκίδας Α.Ε.” το 1962 και η εγκατάσταση του εργοστασίου της στο Μικρό Βαθύ Αυλίδος, αποτέλεσαν σημείο αναφοράς για την ευημερία του τόπου.

Επειτα από 70 χρόνια, με την ανάληψη της λειτουργίας του εργοστασίου από την ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ το 1996, τα Τσιμέντα Χαλκίδος εισέρχονται σε μια νέα περίοδο ανάπτυξης και προόδου.

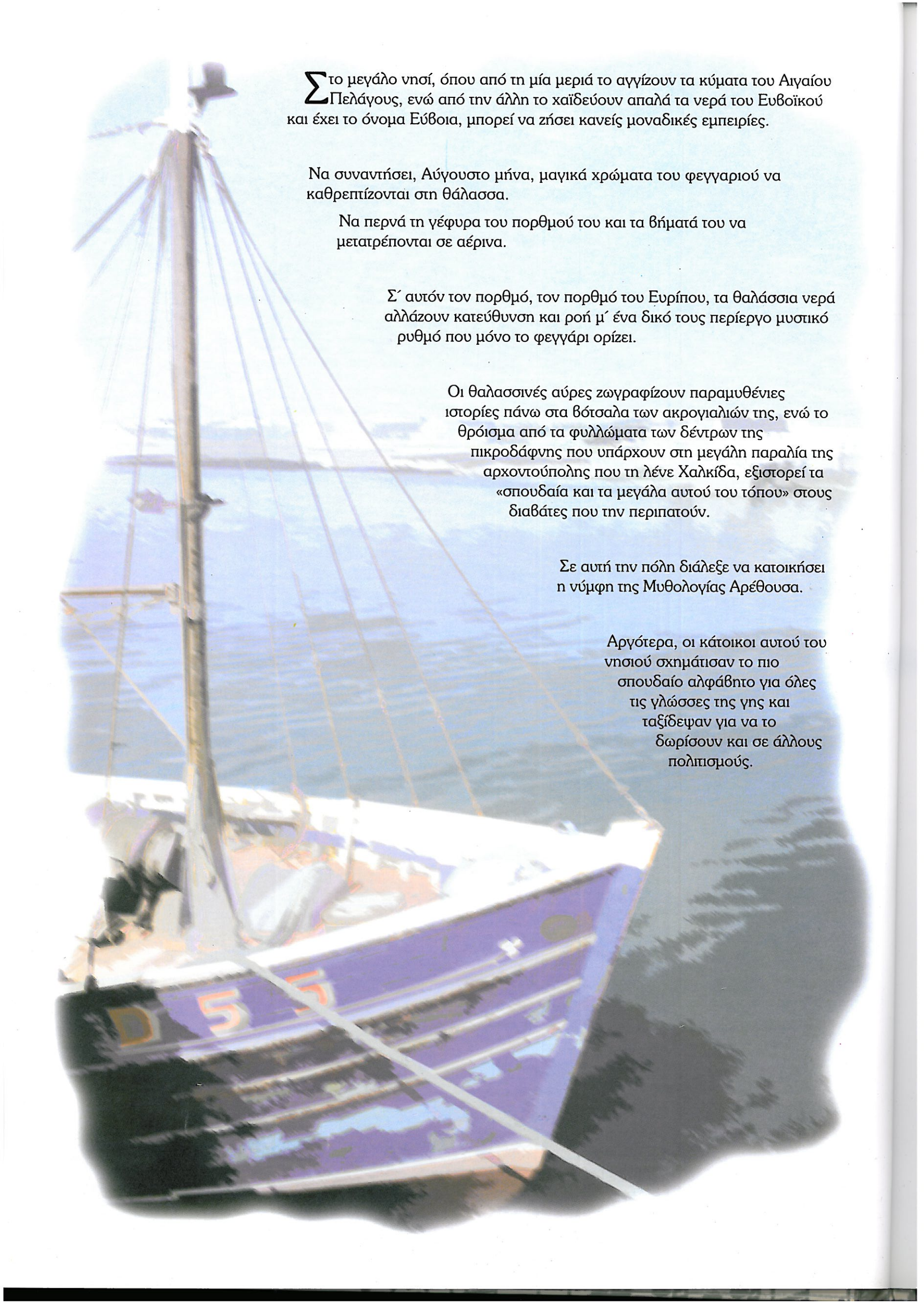
Η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ μέλος του Ομίλου LAFARGE, του Ομίλου που κατέχει ηγετική θέση στην παραγωγή και εμπορία τσιμέντου παγκοσμίως, είναι η μεγαλύτερη παραγωγός τσιμέντου στην Ελλάδα.

Σε συνδυασμό με την εφαρμογή προγραμμάτων εκσυγχρονισμού του εργοστασίου, πάντα με γνώμονα τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ αγκαλιάζει κάθε ενέργεια που συνεισφέρει στην ανάπτυξη και συμβάλλει στην ενδυνάμωση των σχέσεων με την τοπική κοινωνία.

Η προστασία του περιβάλλοντος, η προώθηση αθλητικών δραστηριοτήτων, η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, η άνθιση των γραμμάτων και του πολιτισμού, αποτελούν θεμελιώδεις αρχές της Εταιρείας.

Δράποντας κάθε ευκαιρία για την ενεργή δραστηριοποίηση της Εταιρείας σε κάθε ένα από τους παραπάνω τομείς και στα πλαίσια της κοινωνικής της δράσης, η ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ ανέλαβε τη χορηγία της παρουσίασης του έργου του Νίκου Σκαλκώτα.

Η ενέργεια αυτή αποτελεί για την Εταιρεία ιδανική ευκαιρία απόδοσης τιμής σε έναν από τους σημαντικότερους σύγχρονους και διεθνώς αναγνωρισμένους Έλληνες μουσικοσυνθέτες, που με την προσωπικότητα και το έργο του παρέδωσε σημαντική πνευματική κληρονομιά και χάρισε λάμψη στον τόπο καταγωγής του, τη Χαλκίδα.

Στο μεγάλο νησί, όπου από τη μία μεριά το αγγίζουν τα κύματα του Αιγαίου Πελάγους, ενώ από την άλλη το καϊδεύουν απαλά τα νερά του Ευβοϊκού και έχει το όνομα Εύβοια, μπορεί να ζήσει κανείς μοναδικές εμπειρίες.

Να συναντήσει, Αύγουστο μήνα, μαγικά χρώματα του φεγγαριού να καθρεπίζονται στη θάλασσα.

Να περνά τη γέφυρα του πορθμού του και τα βήματά του να μετατρέπονται σε αέρινα.

Σ' αυτόν τον πορθμό, τον πορθμό του Ευρίπου, τα θαλάσσια νερά αλλάζουν κατεύθυνση και ροή μ' ένα δικό τους περίεργο μυστικό ρυθμό που μόνο το φεγγάρι ορίζει.

Οι θαλασσινές αύρες ζωγραφίζουν παραμυθένιες ιστορίες πάνω στα βότσαλα των ακρογιαλιών της, ενώ το θρόισμα από τα φυλλώματα των δέντρων της μικροδάφνης που υπάρχουν στη μεγάλη παραλία της αρχοντούπολης που τη λένε Χαλκίδα, εξιστορεί τα «σπουδαία και τα μεγάλα αυτού του τόπου» στους διαβάτες που την περιπατούν.

Σε αυτή την πόλη διάλεξε να κατοικήσει η νύμφη της Μυθολογίας Αρέθουσα.

Αργότερα, οι κάτοικοι αυτού του νησιού σχημάτισαν το πιο σπουδαίο αλφάβητο για όλες τις γλώσσες της γης και ταξίδεψαν για να το δωρίσουν και σε άλλους πολιτισμούς.

Λίγους αιώνες μετά, ο Απόστολος Παύλος θα διασχίσει τον πορθμό του Ευρίπου συνεχίζοντας το μεγάλο του ταξίδι για να διακηρύξει «...Εάν ταις γλώσσαις των ανθρώπων λαλώ και των αγγέλων, αγάπην δε μη έχω, γέγονα χαλκός ηκών ή κύμβαλον αλαλλάζον. Και εάν έχω προφητείαν και ειδώ τα μυστήρια πάντα και πάσαν την γνώσιν, και εάν έχω πάσαν την πίστιν, ώστε όρη μεθιστάνειν, αγάπην δε μη έχω, ουδέν ειμί...».

Πολλά χρόνια μετέπειτα, γενναίοι άνδρες, όπως ο Αγγελής Γοβιός θα υψώσουν το ανάστημά τους στη θύελλα των καιρών της Τουρκοκρατίας για να δώσουν σ' εμάς τη γαλήνη της ελευθερίας. Σ' αυτό το νησί έζησαν και περπάτησαν και άγιοι άνθρωποι, όπως ο Όσιος Δαυίδ και ο Άγιος Νεκτάριος, αφήνοντας τις ευλογίες τους σ' ολόκληρο τον τόπο και στις ψυχές των κατοίκων τους.

Πολλά χάρηκε αυτό το νησί από της φύσης τα δώρα. Πολλά απόκτησε από της ιστορίας τα δρώμενα.

Και καθώς ο χρόνος κυλούσε, το 1904, εκατό χρόνια πριν, στις 8 Μαρτίου, ακούστηκαν τα κλάματα που πιστοποιούσαν την έναρξη της ζωής του μικρού Νίκου, που αργότερα θα γινόταν ο Μεγάλος Νίκος...

Μεγάλος....

Ο καθένας, όταν προσθέτει χρόνια στον εαυτό του, μεγαλώνει.

Κάθε μεγάλος
μεγαλώνει...

A black and white portrait of a young man with dark hair, wearing a dark suit jacket, a white shirt, and a dark bow tie. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is a light blue gradient with faint musical notes and a map of Greece.

Νίκος Σκαλκώτας

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΩΤΗ...

Μεγαλώνω σε μία ξεχωριστή
γειτονιά, με σκέπη το μεγάλο
πέτρινο καμπαναριό της
Βυζαντινής εκκλησίας της Αγίας
Παρασκευής, που θα παρίσταται
στο μέλλον ως ο ζωντανός
μεσολαβητής ανάμεσα στον
πολιτισμό της βυζαντινής
Εύβοιας και μιας σύγχρονης
Χαλκιδαικής πόλης.

Το σπίτι μου στην
οδό Ανδρούτσου 9

Στην οδό Ανδρούτσου 9 βρίσκεται
το σπίτι μου, που είναι και σπίτι της
γιαγιάς μου. Δύο-τρία στενάκια
παρακάτω συναντώ τη γέφυρα της
πόλης. Δύο κομμάτια γης, που ενώ
τα σχίζουν τα νερά του Ευβοϊκού,
μία ανθρώπινη κατασκευή τα ενώνει
θεληματικά. Αυτή η δύναμη της
ανθρώπινης θέλησης

και της δημιουργικότητας θα
κρυφτεί βαθιά μέσα στη
ψυχή μου και θα
αποκαλυφθεί όταν
πραγματικά θα τη
χρειάζομαι στο μέλλον.

Τα πρώτα μου μαθήματα
με τον θείο μου

Ο αδελφός του πατέρα μου, Κώστας
Σκαλκώτας, δάσκαλος της «φίλαρμονικής»,
θα μου ψιθυρίσει με το βιολί του μες στην
ψυχή μου, τον υπαρκτικό μύθο της
αρχόντισσας Μουσικής, η οποία δωρίζει
αμύθητα πλούτη σ' εκείνους που την
υπηρετούν πραγματικά. Όταν είσαι 5
χρονών δεν ξέρεις τι θα πει πλούτος και δε
σε νοιάζει.

Η Χαλκίδα στις αρχές του αιώνα

Πολλά χρόνια αργότερα θα συνειδητοποιήσω πως τα αμύθητα πλούτη της μουσικής δεν είναι άλλα παρά μία καρδιά γεμάτη αγάπη, μία συνείδηση στολισμένη με γαλήνη και μία φυσιογνωμία που θα την τιμά ο χρόνος, η ιστορία και ο πολιτισμός. Τα άλλα πλούτη είναι απλά ύλες που χάνονται και αλλοιώνονται από την οχλαγωγία των χρόνων που περνούν.

Από την πρώτη στιγμή που αναπαράγω ένα μουσικό ήχο, η ψυχή μου φουσκώνει, όπως φουσκώνουν τα πανιά των ιστιοφόρων που αρμενίζουν στη θάλασσα του Ευβοϊκού για να φτάσουν στην άκρη του ορίζοντα, εκεί που τρυπώνει ο ήλιος όταν βασιλεύει. Κάπως έτσι, σαν ένα μεγάλο ταξίδι είναι για εμένα η μουσική: ένα ταξίδι που θέλω να το ακολουθήσω σε τόπους και πολιτείες αισθητά μακρινές για να λάβω εμπειρίες πολύτιμες.

Προσπερνώ τους δρόμους της Χαλκίδας, όπου μοσχομυρίζουν τα γιασεμιά, βλέπω τους υάκινθους να χαμογελούν μέσα από τους κήπους, περνώ τη γέφυρα για να σκαρφαλώσω στο φρούριο της Κανήθου, για να φτάσω εκεί την ψηλότερη πολεμίστρα του και να ονειρευτώ το μέλλον μου. Τα θαλασσοπούλια συντροφεύουν τις σκέψεις μου, ενώ η ματιά μου πλέκεται στον ορίζοντα μαζί με τα χρώματα του Κόκκινου Σπιπιού που αγκαλιάζουν το κανάλι του Ευρίπου. Ο θαλασσινός καθρέφτης του Ευβοϊκού εγκλωβίζει στην κινούμενη επιφάνειά του όλα τα χρώματα της φύσης, για να τα αντικατοπτρίσει στα μάτια μου με καινούργια γραμμικά πλαίσια. Έτσι θέλω να κάνω και εγώ με τη μουσική. Να συλλέγω το παρόν, να το αναδημιουργώ και μετά να το προσφέρω.

Τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού τσαλαβουτώ στα ρηχά νερά των ακρογιαλιών της πόλης μου, μίας πόλης που κάθε πιθαμή της είναι ένα ξεχωριστό ακρογιάλι που σου μαρτυρά διαφορετικές ιστορίες για θαλασσινές νεράιδες και γενναίους καπεταναίους.

Τις πρώτες όμορφες εικόνες της ζωής μου, τις παιδικές μου κατακτήσεις και τα πρώτα μου μουσικά ακούσματα καλούμαι να τα εγκαταλείψω σύντομα για να πάω στην πρωτεύουσα, για το καλό της οικογένειάς μου και των δικών μου σπουδών. Η στενοχώρια μου είναι μικρή, γιατί ξέρω πως δε θα καθούν ποτέ από την ψυχή μου ούτε οι ήχοι των ασπασμών των κυμάτων στα βράχια της παραλίας της πόλης μου, ούτε ο απόηχος του καμπαναριού της Αγ. Παρασκευής, γιατί είναι μοναδικά, αυθεντικά και αναντικατάστατα ηχηρά σημεία αναφοράς για μένα. Τα ισχυρά λιθάρια του Φρουρίου θα περιφρουρούν τις σκέψεις της ζωής μου ολόκληρης, ενώ το χαμόγελο των βαρκάρηδων που διαβαίνουν το θαλασσινό κανάλι του Ευρίπου θα μου υπενθυμίζει το νόημα της αγνότητας και της αθωότητας. Λίγες δεκαετίες αργότερα όλα αυτά θα αποτελέσουν για εμένα το καταφύγιο της ψυχικής μου ηρεμίας και τη βάση για τη φιλοσοφηση των αξιών της ζωής.

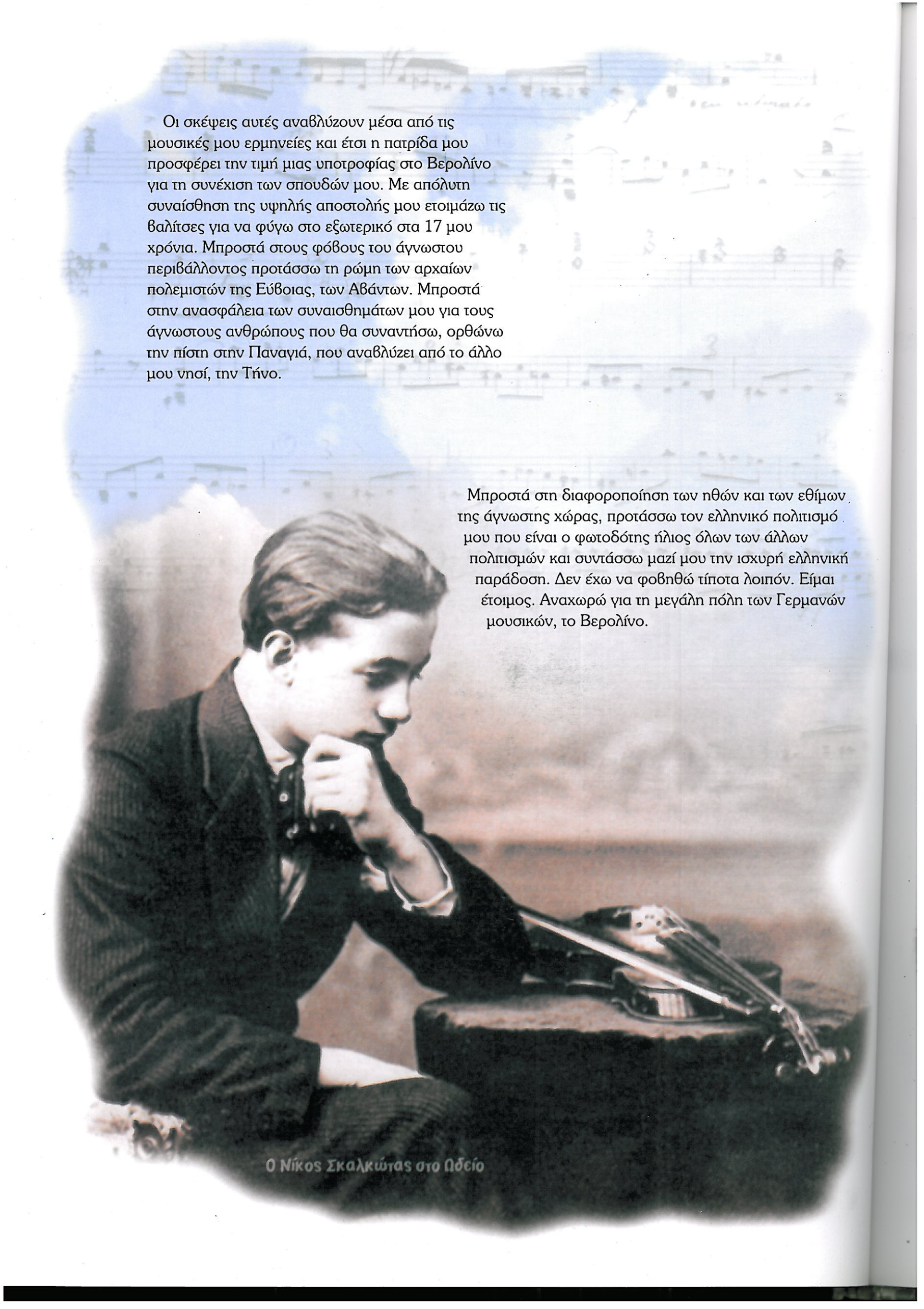

ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ...

Το 1910, Αθηναίος κατ' ανάγκη, θα γραφτώ στο Ωδείο Αθηνών στην τάξη του Τόνου Σούλτσε, για να καταφέρω έτσι απλά να συμπύξω τα 12 χρόνια των σπουδών μου σε 6. Για τους καθηγητές μου αποτελώ φαινόμενο σπουδαίο. Για μένα είναι μόνο το ξεκίνημα. Το 1920 μόλις 16 χρόνων παίρνω το δίπλωμά μου με Άριστα και Χρυσό μετάλλιο.

Η πολύωρη μελέτη, η αγάπη και ο σεβασμός για τη μουσική που ερμηνεύω και το όραμά μου να συντελέσω στη δημιουργία μιας κοινωνίας όπου ο πολιτισμός θα είναι κοινωνικό αγαθό, προσφερόμενο σε όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως οικονομικής δύναμης και πνευματικού εύρους, με κάνουν τόσο ξεχωριστό ως μαθητή.

Οι σκέψεις αυτές αναβλύζουν μέσα από τις μουσικές μου ερμηνείες και έτσι η πατρίδα μου προσφέρει την τιμή μιας υποτροφίας στο Βερολίνο για τη συνέχιση των σπουδών μου. Με απόλυτη συναίσθηση της υψηλής αποστολής μου ετοιμάζω τις βαλίτσες για να φύγω στο εξωτερικό στα 17 μου χρόνια. Μπροστά στους φόβους του άγνωστου περιβάλλοντος προτάσσω τη ρώμη των αρχαίων πολεμιστών της Εύβοιας, των Αβάντων. Μπροστά στην ανασφάλεια των συναισθημάτων μου για τους άγνωστους ανθρώπους που θα συναντήσω, ορθώνω την πίστη στην Παναγιά, που αναβλύζει από το άλλο μου νησί, την Τήνο.

Μπροστά στη διαφοροποίηση των ηθών και των εθίμων της άγνωστης χώρας, προτάσσω τον ελληνικό πολιτισμό μου που είναι ο φωτοδότης ήλιος όλων των άλλων πολιτισμών και συντάσσω μαζί μου την ισχυρή ελληνική παράδοση. Δεν έχω να φοβηθώ τίποτα λοιπόν. Είμαι έτοιμος. Αναχωρώ για τη μεγάλη πόλη των Γερμανών μουσικών, το Βερολίνο.

Ο Νίκος Σκαλκώτας στο Ωδείο

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΡΙΤΗ...

Σεπτέμβριος 1921 - Βερολίνο, Γερμανία

Παρά τις καταστροφές του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, αυτή η τεράστια πόλη, με τα όμορφα κτίρια, τα ατελείωτα πάρκα και τις πανέμορφες πλατείες εγκλωβίζει στιγμιαία τη ματιά μου, δεσμεύει τους λογισμούς μου και με οδηγεί στην αίσθηση μιας εξερευνητικής περιπέτειας που θέλω να τη ζήσω και να τη γευτώ άμεσα.

Η επιτακτική ανάγκη να μελετώ προκειμένου να αποκτήσω άνεση στο να χρησιμοποιώ τη γερμανική γλώσσα ορθά και ο όγκος της μουσικής εξάσκησης που απορρέει από την παρακολούθηση των πρώτων μαθημάτων, δε μου επιτρέπει να έχω χρόνο για πολλές περιηγήσεις. Σιγά-σιγά όμως, ημέρα με την ημέρα, οργανώνομαι, επικοινωνώ γλωσσικά με μεγαλύτερη ευκολία και αποκτώ φίλιες. Τα μεταπτυχιακά μου μαθήματα, τόσο στο βιολί όσο και στα ανώτερα θεωρητικά, με οδηγούν σε καινούρια μετερίζια γνώσεων διευρύνοντας συνάμα τους καλλιτεχνικούς μου ορίζοντες.

Είναι σπουδαίο να βρίσκεσαι δίπλα σε μεγάλους «δασκάλους» όπως ο Βίλι Ες, ο Πάουλ Γιούν και ο Ρόμπερτ Κάναν. Είναι μεγαλειώδες να γνωρίζεις πολλά και να μαθαίνεις ακόμη περισσότερα. Αυτή την αίσθηση τιμής και της αναγνώρισης της μάθησης που μου την έχει διδάξει ο παιδαγωγικός πολιτισμός της πατρίδας μου μέσα από τη φυσιογνωμία του Σωκράτη και του Αριστοτέλη. Οι αρχές αυτές με καθιστούν σαν μία από τις πιο ξεχωριστές μαθητικές προσωπικότητες στη σχολή μου.

Ο Νίκος Σκαλκώτας φοιτητής

Η Βασιλική Ακαδημία των Τεχνών στο Βερολίνο

Λίγοι μήνες έχουν περάσει και διακρίνω ξεκάθαρα πια τα 3 λειτουργικά επίπεδα της μουσικής. Διερευνώντας τη βασική της ενέργεια που βρίσκει έκφραση στη ρυθμική κίνηση και εντρυφώντας στη διανοητική της ικανότητα που αναδύεται από την έκφραση της αρμονικής τάξης, αποσαφηνίζω την ικανότητα της μουσικής να έχει αισθήματα που θα εκφράζονται μέσα από τη μελωδία.

ΣΕΙΡΑΙΣΜΟΣ

Οι μήνες, όπως και η επόμενη χρονιά, κυλούν γεμάτοι συγκινήσεις γνώσεων και καλλιτεχνικών εμπειριών. Προβληματισμένος, το ποτάμι του χρόνου με παρασύρει και ο αγώνας της καθημερινότητας με συναντά να προσπαθώ να οργανώσω τις πρώτες μου σκέψεις στη σύνθεση. Αισθάνομαι την ιερή πράξη της σύνθεσης μουσικών μελωδιών ως την ευγενέστερη έκφραση της συνείδησης του καλλιτέχνη. Ξεκινώ τους πειραματισμούς μου πάνω στη συνθετική τέχνη, χρησιμοποιώντας έγχορδα όργανα των οποίων γνωρίζω καλά τα μουσικά χρώματά τους. Βάζω σε τάξη τα συναισθήματά μου, τα συμβολίζω με νότες, τα μεγεθύνω με το ρυθμό, ενώ τα χρωματίζω με την ένταση. Έτσι συνθέτω το κουαρτέτο και το τρίο για έγχορδα.

Μία καινούρια φωτεινή μουσικοπαιδαγωγική μορφή, ο Κουρτ Βάιλ, παρουσιάζεται στη φοιτητική μου ζωή για να με οδηγήσει στους δαιδαλώδεις διαδρόμους της σύνθεσης της μουσικής τέχνης (1924). Μαζί με τα αυτόφωτα χαρακτηριστικά της καλλιτεχνικής του προσωπικότητας κάνω την πιο γοητευτικά διερευνητική μουσική διαδρομή και μαθαίνω πώς να περιγράψω συναρπαστικά τους χαρακτήρες των σκέψεων που θέλω να εκφράσω μέσα από τη μουσική. Έτσι οδηγούμαι στη συνθετική εξερεύνηση του πιάνου, του οργάνου που λατρεύω εξίσου με το βιολί. Συνθέτω την ελληνική Σουίτα για πιάνο και τη σουίτα για 2 πιάνα. Το μέγεθος του μεγαλείου του ελληνικού πολιτισμού, οι αρχές της μουσικής φιλοσοφίας του Πυθαγόρα και του μουσικού ήθους που δίδαξε ο Πλάτωνας, η σοφία της καρδιάς που απορρέει από τους ανθρώπους της ελληνικής υπαίθρου, θα αποτελέσουν για μένα τα πηγάδια απ' όπου θα αντλώ «ύδωρ καλλιτεχνίας» για την καλλιέργεια του εδάφους της μουσικής τέχνης.

Το 1925 στη ζωή μου συνεχίζουν να ανθίζουν τα ρόδα των γνώσεων και τα κρίνα της δημιουργίας. Είμαι πια καλλιτεχνικά αναγνωρίσιμος στο πανεπιστήμιό μου και στους συναυλιακούς χώρους του Βερολίνου. Έχω αποκτήσει γνώσεις, εφόδια, φίλους. Οφείλω να υπηρετήσω και να ανταποδώσω στην κοινωνία της τέχνης το βαθύτερο σεβασμό μου και την πιο αδιάκοπη μελέτη μου για τα δώρα που μου προσφέρει όλον αυτόν τον καιρό.

Νίκος Σκαλκώτας

Κουρτ Βάιλ

Από το 1926 έως το 1927 ένας από τους πιο σπουδαίους καθηγητές σύνθεσης, ο Γιάνναρκ, θα με μύσει στο νέο καλλιτεχνικό ρεύμα που λέγεται "Ατονικότητα".

Ο καθένας μας γνωρίζει πως η μουσική βασίζεται πάνω σε ένα σύνολο από 7 νότες - φθόγγους, τις οποίες τις τοποθετούμε στη συγκεκριμένη σειρά του Ντο-ρε-μι-φα-σολ-λα-σι-ντο κ.ο.κ. Αυτό ονομάζεται κλίμακα του Ντο. Το ίδιο μπορούμε να κάνουμε και με το ρε-μι-φα-σολ-λα-σι-ντο-ρε κ.ο.κ., όπως και με το μι-φα-σολ-λα-σι-ντο-ρε-μι κ.ο.κ.

Το χόρδισμα των οργάνων και η συνήθεια να σκεφτόμαστε μέχρι τώρα μουσικά με έναν κοινό τρόπο, μας οδήγησε να θεωρούμε ότι η 1η, η 4η και η 5η νότα κάθε κλίμακας είναι οι κυριότερες, ενώ οι άλλες (2η, 3η, 6η, 7η νότα) είναι δευτερεύουσες. Πάνω σε αυτήν τη συμφωνία η μουσική σύνθεση έφτιαξε ένα μοναδικό οικοδόμημα με νόμους και κανόνες, το οποίο χάρισε στην ανθρωπότητα τα μουσικά έργα του Μπαχ, του Μότσαρτ, του Μπετόβεν, του Σούμαν, του Σοπέν, του Λίστ, του Ντεκπυσύ, του Γκρηκ, του Τσαϊκόφσκυ...

Ατελείωτος ο κατάλογος των ανθρώπων που οι μουσικές τους σκέψεις έκαναν την ανθρωπότητα να περηφανεύεται για πρόοδο, για ήθος και για ευαισθησίες και όχι να μειονεκτεί για πράξεις που μπορεί να συγκεντρώνουν οι λέξεις βία, αδικία, κακότητα, τρομοκρατία...

Η αίσθηση της αθέτησης των συμφωνιών, η αδυναμία των νόμων να είναι καθολικοί και ισοδύναμοι για όλους τους ανθρώπους οδηγούν το αισθητήριο των μουσικών λογισμών μου μακριά από τις δεσμεύσεις της «Τονικότητας»: Με υποθάλπουσα τη νέα ιδέα της συνθετικής γραφής που είναι αντίθετη με τις νομοθεσίες της τονικότητας, συνθέτω τη σονάτα για βιολί (1925).

Ο Νίκος Σκαλκώτας στο βιολί

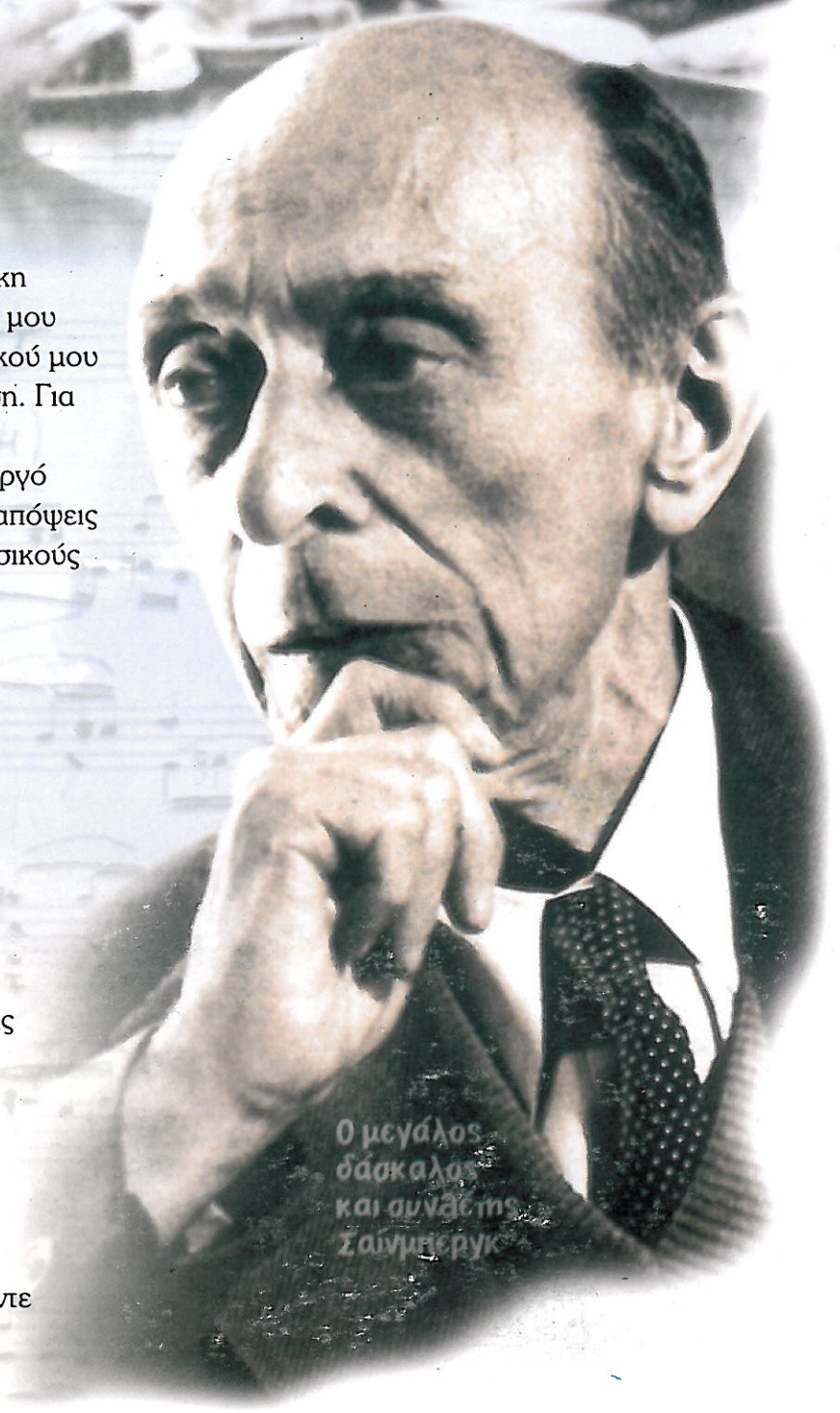

Εμμ. Μπενάκης

Νίκος Σκαλκιώτας

Μία δεύτερη υποτροφία από τον Εμμανουήλ Μπενάκη ανανεώνει το χρόνο παραμονής μου στο Βερολίνο και μου δίνει την ευκαιρία ν' αγγίξω την καρδιά του καλλιτεχνικού μου οράματος, που δεν είναι άλλο παρά η μουσική σύνθεση. Για τα επόμενα 5 χρόνια, από το 1927 έως το 1931, θα μαθητεύσω δίπλα στο μεγάλο ακαδημαϊκό και μουσουργό Άρλοντ Σαϊνμπεργκ, για να διαμορφώσω οριστικά τις απόψεις μου για το πώς πρέπει κανείς να σφυρηλατεί τους μουσικούς φθόγγους και να τους συνδέει δημιουργικά.

Ο καθηγητής μου Σαϊνμπεργκ, δημιουργός και θεμελιωτής της ατονικής μουσικής, προτιμά τον όρο παντοτονικό, αφού όλοι οι φθόγγοι (τόνοι ή νότες) μιας κλίμακας χρησιμοποιούνται ισότιμα. Η αίσθηση της απόλυτης ισοτιμίας και της απόλυτης δικαιοσύνης με συναρπάζει, γι' αυτό ρουφώ σα σφουγγάρι όλες τις διδασκαλίες του. Διδάσκομαι πώς να δομώ και να κατασκευάζω στέρεα τις μουσικές μου ιδέες, να καλοεπεξεργάζομαι τη μουσική ανάπτυξη και να ενορχηστρώνω με λαμπρότητα τα περιεχόμενα των πέντε γραμμών μου.

Ο μεγάλος δάσκαλος και συνθέτης Σαϊνμπεργκ

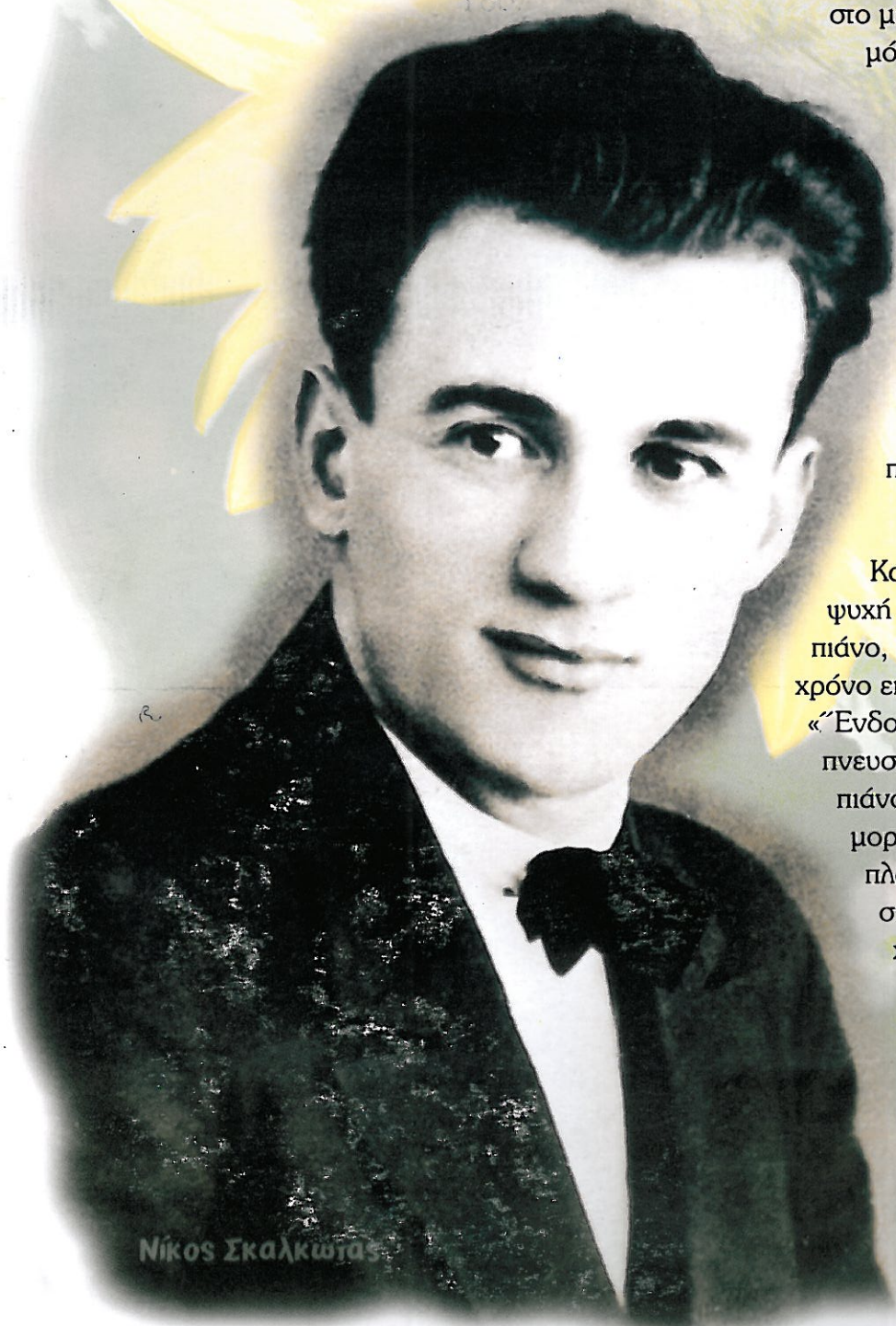
Ένα κράμα από ακαδημαϊκές γνώσεις και ένας συγκερασμός των λαϊκών και έντεχνων μουσικών προτύπων, θα με οδηγήσουν στο να συνθέσω τη σονατίνα για πιάνο (1927), το κουαρτέτο αρ. 1 για έγχορδα, τη σονάτα αρ. 1 για πιάνο και βιολί και τη μικρή σουίτα για βιολί και μικρή ορχήστρα. Η μεγάλη πρόοδος στη σύνθεση μου επιτρέπει να επεκταθώ και σε μεγαλύτερης έκτασης συνθέσεις, όπως αυτή του κονσέρτου για πιάνο, βιολί και ορχήστρα. Ο «Δωδεκαφθογγισμός» από εδώ και στο εξής θα είναι ο κύριος τρόπος με τον οποίο θα εργάζομαι ως συνθέτης. Στα χρόνια που περνούν μου δίνεται η ευκαιρία να ταξιδέψω στην Αυστρία και το Βέλγιο, να συναντήσω και να γνωρίσω κι άλλες καλλιτεχνικές απόψεις που αφορούν τόσο τη μουσική ερμηνεία όσο και τη μουσική σύνθεση. Αυτή την πολιτιστική επικοινωνία θα ήθελα στο μέλλον οι λαοί της Ευρώπης να την επεκτείνουν και στους τομείς της εργασίας, της οικονομίας και γιατί όχι και της πολιτικής. Μία ενωμένη Ευρώπη στηριγμένη πάνω σε ένα πολιτιστικό υπόβαθρο ανταλλαγών και συνδημιουργιών θα είναι μία πράξη σπουδαία, που θα παρέχει παραδείγματα και πρότυπα αλληλεγγύης και επικοινωνίας μεταξύ των εθνών.

Στο «Δωδεκαφθογγισμό», οι 12 φθόγγοι μέσα σε μία σειρά 8 διαδοχικών πλήκτρων του πιάνου - 7 λευκά και 5 μαύρα - θεωρούνται ίσοι και σε μία διατεταγμένη σχέση που δεν επιτρέπει την προβολή κάποιας ομάδας νότιων, όπως συμβαίνει στο τονικό σύστημα.

Μαζί με τον καθηγητή μου Σαίνμπεργκ γνωρίζουμε πως το νέο αυτό ύφος ούτε ανακαλύπτεται, ούτε επιβάλλεται αμέσως. Συλλαμβάνεται από την αναπτυσσόμενη ευαισθησία των λίγων στην αρχή και των ολοένα περισσότερων αποφασιστικών και τολμηρών προσώπων

στο μέλλον. Στο μεταξύ αποκτά τα ουσιώδη και μόνιμα χαρακτηριστικά και στη συνέχεια αντιπύθεται στις αναπόφευκτες αντιστάσεις των «καθιερωμένων». Έτσι ξεκινά μία δράση και μία αντίδραση στα ότα του φιλότεχνου κοινού. Την καταξίωση και την κατοχύρωση του νέου είδους θα την απολαύσουν αυτοί που με την προσωπική τους σφραγίδα στους τίτλους των έργων τους, θα αναδεικνύουν το νέο, το ανατρεπτικό και το ασυμβίβαστο του μουσικού ρεύματος που εκπροσωπούν με πίστη και αφοσίωση.

Καθώς το ποτάμι της σύνθεσης κυλάει στην ψυχή μου, με οδηγεί να συνθέσω το κονσέρτο για πιάνο, βιολί και ορχήστρα (1930), ενώ τον επόμενο χρόνο εισακούοντας το λόγο του Μάρκου Αυρήλιου «Ένδον σκάπτει», συνθέτω το οκτέτο για 4 ξύλινα πνευστά και 4 έγχορδα και το κονσέρτο αρ. 1 για πιάνο και ορχήστρα. Ο Σείρασμος, ως εξελιγμένη μορφή του Δωδεκαφθογγισμικού συστήματος, πλαισιώνει σιγά σιγά τις σκέψεις μου. Το συγκεκριμένο σύστημα σύνθεσης βασίζεται στη χρήση μιας σειράς μουσικών φθόγγων, που περιέχει διαδοχικά και τις 12 νότες της χρωματικής κλίμακας την οποία επιλέγει ο συνθέτης:

Νίκος Σκαλκώτας

Χωρίς να έχουμε συνειδητοποιήσει την αίσθηση της απαγόρευσης της ελεύθερης σκέψης και δράσης, τις αναδυόμενες δυνάμεις ελέγχου και καταπίεσης, η γερμανική κοινωνία αρχίζει να προσβάλλεται από το μικρόβιο του ναζισμού. Από το χώρο της επιστήμης έως αυτόν της τέχνης, από το διοικητήριο έως τα δικαστήρια και από την οικονομία έως την πολιτική, η άνοδος του Χίτλερ και των ομοίων του συρρικνώνουν και εξαφανίζουν θεσμούς, ιδέες και ιδανικά και προβάλλουν άλλα... Αυτά που θα φέρουν δεινά στην ανθρωπότητα. Μάρτυς μου ο χρόνος και η ιστορία.

Η ζωή αρχίζει να γίνεται δύσκολη, η τέχνη απειλείται και φιμώνεται. Η ελεύθερη καλλιτεχνία γίνεται υπηρέτρια του ολοκληρωτισμού. Μην έχοντας επιλογή παρά μόνο την ελευθερία ή τη δουλεία, οι περισσότεροι ακαδημαϊκοί και συμφοιτητές μου δραπετεύουν από το πνιγηρό Βερολίνο. Είναι καιρός να γυρίσω στην πατρίδα. Οι αναμνήσεις από τα παιδικά μου χρόνια στις ακρογιαλιές της Ευβοϊκής θάλασσας, τα αρώματα των λουλουδιών της γειτονιάς μου στη Χαλκίδα, το φως του Τηνιακού νησιού μου και το μοναδικό γήινο χρώμα του Κίθαιρώνα της Βοιωτίας, ρίχνουν βάλαμο σε αυτά που αφήνω πίσω, σπουδές, βιβλία, φίλους..... Ένα καινούριο ταξίδι ανοίγεται μπροστά μου.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΤΑΡΤΗ...

Καλοκαίρι του 1933, (Μάιος- Ιούνιος)

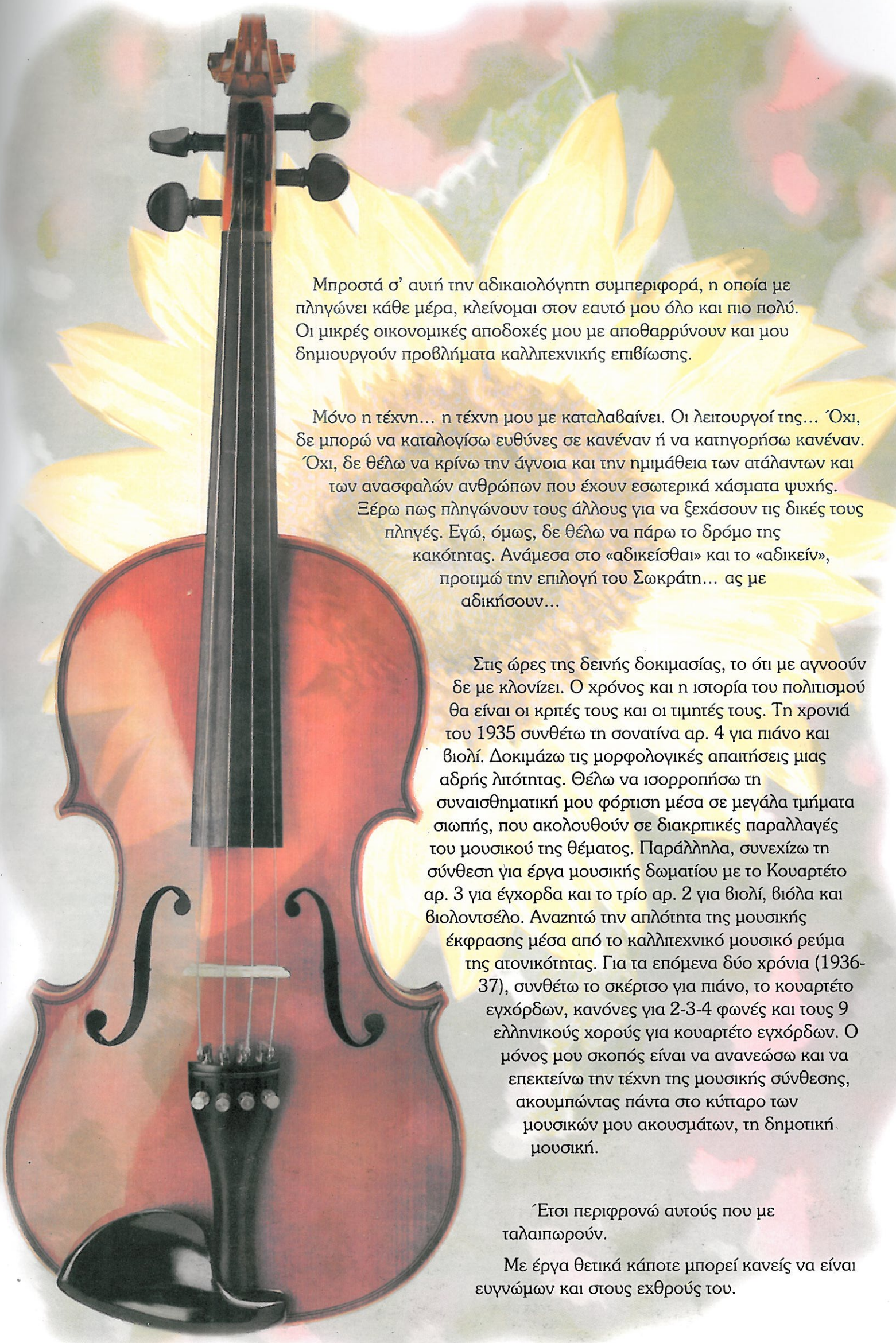
Επιστρέφω στην πατρίδα μου έτοιμος να μεταλαμπαδεύσω όλη τη γνώση που έλαβα αυτά τα χρόνια στο εξωτερικό. Το οφείλω απέναντι στην ελληνική πολιτεία, η οποία τίμησε τις ικανότητές μου δίνοντάς μου δύο φορές υποτροφία.

Καθώς οι μήνες κυλούν, αισθάνομαι μπερδεμένος. Σε κάθε βήμα μου ξεφυτρώνει κι από ένα εμπόδιο. Σε κάθε προσπάθειά μου προβάλλεται ένα τείχος αδιαφορίας. Σε κάθε επιδίωξή μου, ορθώνεται μία στήλη αρνήσεων. Το μόνο που περισσεύει και μου ταιριάζει, όπως μου λένε, είναι μία θέση στα τελευταία αναλόγια κάθε ορχήστρας και κάποια οικονομικά ψίχουλα.

Νίκος
Σκαλκώτας

Στην ορχήστρα της
Ε. Λυρικής Σκηνής

...Μα
εσείς οι ίδιοι σαν άνθρωποι και πολίτες δεν επενδύσατε καλλιτεχνικά και οικονομικά πάνω στις μουσικές μου δεξιότητες; Εσείς δεν επιλέξατε τη δική μου μουσική προσωπικότητα να σας εκπροσωπήσει καλλιτεχνικά σ' ένα από τα πιο ισχυρά μουσικά κέντρα της Ευρώπης, τη Γερμανία; Και τώρα που σας φέρνω γνώσεις, αριστεία αυστηρών δασκάλων, καινούρια μουσικά οράματα, εσείς οι ίδιοι τα καταστρατηγείτε, τα υποβιβάζετε και τα συρρικνώνετε! Γιατί...; Γιατί...;

A violin is positioned vertically on the left side of the page, its body and f-hole clearly visible. Behind it, a large sunflower with bright yellow petals and a dark brown center is partially obscured by the violin's neck and body. The background is a soft, out-of-focus mix of yellow, green, and pinkish tones.

Μπροστά σ' αυτή την αδικαιολόγητη συμπεριφορά, η οποία με πληγώνει κάθε μέρα, κλείνομαι στον εαυτό μου όλο και πιο πολύ. Οι μικρές οικονομικές αποδοχές μου με αποθαρρύνουν και μου δημιουργούν προβλήματα καλλιτεχνικής επιβίωσης.

Μόνο η τέχνη... η τέχνη μου με καταλαβαίνει. Οι λειτουργοί της... Όχι, δε μπορώ να καταλογίσω ευθύνες σε κανέναν ή να κατηγορήσω κανέναν. Όχι, δε θέλω να κρίνω την άγνοια και την ημιμάθεια των ατάλαντων και των ανασφαλών ανθρώπων που έχουν εσωτερικά χάσματα ψυχής. Ξέρω πως πληγώνουν τους άλλους για να ξεχάσουν τις δικές τους πληγές. Εγώ, όμως, δε θέλω να πάρω το δρόμο της κακότητας. Ανάμεσα στο «αδικείσθαι» και το «αδικείν», προτιμώ την επιλογή του Σωκράτη... ας με αδικήσουν...

Στις ώρες της δεινής δοκιμασίας, το ότι με αγνοούν δε με κλονίζει. Ο χρόνος και η ιστορία του πολιτισμού θα είναι οι κριτές τους και οι τιμητές τους. Τη χρονιά του 1935 συνθέτω τη σονατίνα αρ. 4 για πιάνο και βιολί. Δοκιμάζω τις μορφολογικές απαιτήσεις μιας αδρής λιτότητας. Θέλω να ισορροπήσω τη συναισθηματική μου φόρτιση μέσα σε μεγάλα τμήματα σιωπής, που ακολουθούν σε διακριτικές παραλλαγές του μουσικού της θέματος. Παράλληλα, συνεχίζω τη σύνθεση για έργα μουσικής δωματίου με το Κουαρτέτο αρ. 3 για έγχορδα και το τρίο αρ. 2 για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο. Αναζητώ την απλότητα της μουσικής έκφρασης μέσα από το καλλιτεχνικό μουσικό ρεύμα της ατονικότητας. Για τα επόμενα δύο χρόνια (1936-37), συνθέτω το σκέρτσο για πιάνο, το κουαρτέτο εγχόρδων, κανόνες για 2-3-4 φωνές και τους 9 ελληνικούς χορούς για κουαρτέτο εγχόρδων. Ο μόνος μου σκοπός είναι να ανανεώσω και να επεκτείνω την τέχνη της μουσικής σύνθεσης, ακουμπώντας πάντα στο κύπαρο των μουσικών μου ακουσμάτων, τη δημοτική μουσική.

Έτσι περιφρονώ αυτούς που με ταλαιπωρούν.

Με έργα θετικά κάποτε μπορεί κανείς να είναι ευγνώμων και στους εχθρούς του.

Στις επόμενες χρονιές καλούμαι από το «Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο» να αντιγράψω σε παρτιτούρες δημοτικά τραγούδια από δίσκους γραμμοφώνου.

Ανάβρυσμα ψυχής είναι αυτή η μουσική εργασία. Τα μελίσματα που ξεπηδούν από το μεγάλο χωνί του γραμμοφώνου, αποτυπώνουν στην ψυχή μου, το αναλλοίωτο διάβα του Έλληνα μέσα στους αιώνες που υμνωδεί και μελωδεί τα πάθια και τα κλέη του πανάρχαιου πολιτισμού του.

Ακούω... Γράφω... Σταματάω, ξανακούω πάλι από την αρχή... Διορθώνω, σβήνω, γράφω ρυθμούς, νότες, κλίμακες, τονικότητες. Μέσα από κάθε μουσικό θέμα ξεπηδούν οι ραψωδοί της Θράκης και της Ιωνίας.

Μέσα από κάθε στίχο ξεπροβάλλει ο Ορφέας και ο Όμηρος. Στην επόμενη μελωδία φυσάει το αεράκι από τα βουνά της Ρούμελης και ξαφνικά αισθάνομαι το βάθος της μουσικής σκέψης, την ακατάλυτη υπόκρουση του πανάρχαιου αυλού και της λύρας, καθώς ο ανώνυμος καλλιτέχνης δημιουργεί με αποκλειστικό αντάλλαγμα τη χαρά της ίδιας της δημιουργίας.

Καθώς η εργασία μου κυλά, διαπιστώνω πως η πανάρχαια καταβολή της λέξης «δημοτικό» προέρχεται πραγματικά από τη λέξη «δήμος» της αρχαίας ελληνικής γλώσσας μας.

Τραγούδια, μουσικές για τον καθένα: τον ανδρειωμένο, τον πονεμένο, τον ευτυχισμένο, τον όμορφο, τον άσχημο, το δυστυχισμένο. Τραγούδια αφιασίδωτα, όπως θα έλεγε ο λαός, άλλοτε με αρμονίες σκληρές σαν λεπίδα του γιαταγανιού και άλλοτε με αρμονίες γλυκές, που υψώνουν τη μουσική μας φαντασία σε πηγές όπου η φιλοσοφία εξιστορεί τα κατορθώματά της και δροσίζει τις ψυχές μας.

Η ελληνική παραδοσιακή μουσική, η βρυσομάνα που δρόσισε τον Πίνδαρο, τον Ησίοδο και το Ρωμανό το Μελωδό ξεδιψάει και τη δική μου καλλιτεχνική δίψα. Το δρόμο για τις νέες μου συνθέσεις τον βρήκα. Τον ήξερα από παιδί... Τον είχα περπατήσει στα καλντερίμια της παιδικής μου ηλικίας.

Είχα δει τις μελωδίες των δημοτικών τραγουδιών να συναντιούνται με τις κωδωνοκρουσίες του καμπαναριού της εκκλησίας της ενορίας μου, της Αγίας Παρασκευής, και να πλέκουν μαιάνδρους στους αιθέρες της Χαλκίδας.

Απλά τα είχα λησμονήσει. Μα τώρα θα τις καταγράψω όλες αυτές τις μνήμες. Τις μνήμες που είναι γνώσεις, θα τις κάνω 1...2...3...36 δημοτικούς χορούς, τραγούδια για χορωδία, τραγούδια για μία φωνή. Σαν κεριά τις φαντάζομαι αυτές τις συνθετικές μου παρακαταθήκες να φωτίζουν τα επόμενα χρόνια.

Τη χρονιά του 1938 παρασύρομαι από τον ήγιο των μουσικών σκέψεών μου. Τα σύνορα της φιλοσοφίας και της μουσικής συγχέονται στην κλίμακα της πνευματικής δημιουργίας και έτσι συνθέτοντας μπορείς να σχολιάσεις, να περιγράφεις και να κρίνεις το σύνολο των δραστηριοτήτων του πολιτισμού που βιώνεις.

Κοιτώντας μέσα από αυτό το παράθυρο, συνθέτω τα 2 κονσέρτα αρ. 2 για βιολί και πιάνο, το τρίτο για πιάνο, βιολί και βιολοντσέλο, καθώς μεταγράφω τους 9 ελληνικούς χορούς για έγχορδα. Η σύνθεση μουσικής για μπαλέτο είναι το νέο είδος στο οποίο θέλω να καταθέσω τις προσπάθειές μου. Από το ατελείωτο θησαυροφυλάκιο της λαογραφίας του πολιτισμού μας θα συλλέξω στοιχεία για να δημιουργήσω το χορόδραμα «η Λυγερή κι ο Χάρος».

Τον επόμενο χρόνο του 1939 συνεχίζω να γράφω με γνώμονα τη λαογραφία μας. Δημιουργώ το τραγούδι «η Λαφίνα», καθώς και μία σειρά από κομμάτια για πιάνο με τίτλο «Τα Παγανά», εμπνευσμένα από μουσικά θέματα του συνθέτη Μπέλλα Μπάρτοκ. Ο δανεισμός ενός μουσικού υλικού από έναν άλλο συνθέτη είναι ένα συνηθισμένο φαινόμενο στην τέχνη της μουσουργίας, το οποίο δείχνει τη θαρραλέα πράξη να αναγνωρίζεις τη σπουδαιότητα του συναδέλφου σου, να την εκτιμάς, να συμπορεύεσαι και να συνδημιουργείς μαζί του. Όλοι οι οποίοι διακονούν με το συγκεκριμένο τρόπο τη μουσική τέχνη είναι προσωπικότητες που δεν έχουν ως δομικά στοιχεία συμπεριφοράς την αλαζονεία, το φθόνο και την κακία. Σκοπός τους είναι να ολοκληρώνουν την ύπαρξή τους μέσα από το σεβασμό των δημιουργημάτων των συνανθρώπων και από την αγάπη που χαράζει δρόμους επικοινωνίας και κατανόησης. Αυτοί οι σκοποί αποτελούν μία από τις μεγαλύτερες κατακτήσεις της ζωής και έναν σημαντικό σταθμό της ιστορίας της γης και από τους οποίους απορρέουν οι σταλαγματιές της συνειδησιακής μας συμπεριφοράς για τη θρησκεία, την επιστήμη, την ύλη και τον άνθρωπο.

Λίγο πριν μπει ο καινούριος χρόνος έχω συνθέσει μία Gavotte για πιάνο και βιολί, το κονσέρτο αρ. 3 για πιάνο, πνευστά και κρουστά, το ντούο για βιολί και βιόλα, καθώς και το κονσερτίνο για πιάνο και όμποε.

Το πέρασμα και οι δημιουργίες των επιστημόνων, των φιλοσόφων και των καλλιτεχνών αφορούν το πανανθρώπινο οικοδόμημα, καθώς και τον καθένα από εμάς ξεχωριστά. Γνωρίζοντας ή μελετώντας τα έργα τους συμμετέχουμε στην αέναη διαδικασία της ανθρώπινης φύσης που λέγεται πολιτισμός.

Στα πεντάγραμμά μου αποτυπώνω τις μουσικές μου ιδέες, δημιουργώντας έτσι το Largo για πιάνο και βιολοντσέλο, το κουαρτέτο αρ. 3 για έγχορδα και τη σονάτα αρ. 2 για πιάνο και βιολί. Στη συνέχεια συνθέτω μία συλλογή από 10 μουσικά κομμάτια για έγχορδα, που τους δίνω το όνομα «σκίτσα». Κανένα δεν υπερβαίνει σε διάρκεια τα 3 λεπτά. Μέσα σε λίγο χρόνο προσπαθώ να συμπυκνώσω τις αρμονίες, χωρίς να κινούμαι με αυστηρότητα στο σύστημα της δωδεκαφθογγικής γραφής. Για το Nocturne και Serenata επιλέγω τη χαμηλή ένταση του πιάνου. Μου αρέσει ν' ακούω τη μουσική να ψιθυρίζει. Το πιάνο, το όργανο που πάντα με έναν ιδιαίτερο ξεχωριστό τρόπο αγγίζει την ψυχή του κάθε ανθρώπου, θα ζωντανέψει τη συλλογή των 32 κομματιών, όπου θα προσπαθήσω να προβάλλω τον εσωτερικό διάλογο που κάνει ο συνθέτης με τη συνείδηση του προκειμένου να δημιουργήσει...

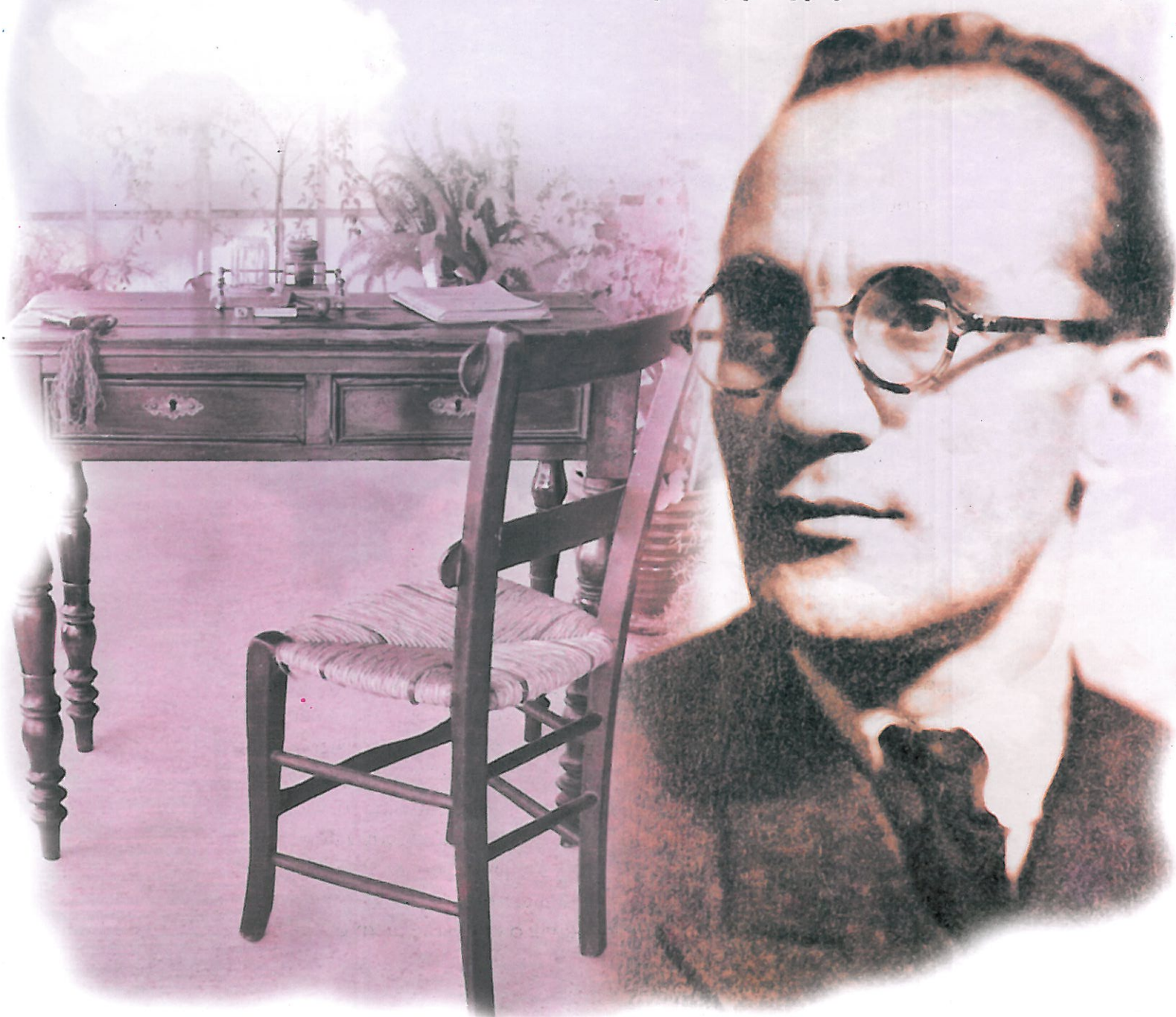
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΕΜΠΤΗ...

1940. Ο πόλεμος είναι γεγονός...

1941. Η Αθήνα στα χέρια των Γερμανών.

Τα επόμενα χρόνια η ανθρώπινη ευαισθησία θα δοκιμάσει τις αντοχές της. Με βαριά καρδιά γράφω κάποια έργα για πιάνο: 4 σπουδές και 2 σουίτες. Στα αναρίθμητα ερωτηματικά για τις αντιφάσεις που μου παρουσιάζει η σκληρή κατοχική καθημερινότητα ψάχνω να βρω απαντήσεις στην ποίηση, αφού η πολιτική και η κοινωνιολογία αδυνατεί να μου εξηγήσει το πώς μπορούν να συνυπάρχουν οι Καρυάτιδες με τους Ναζί. Έτσι, ο δρόμος της σύνθεσης με φέρνει μπροστά στην ποίηση του Χρ. Εσπέρα, για να τη ντύσω μελωδικά με τις χροιές του πιάνου και τη φωνή της σοπράνο.

Τα επόμενα χρόνια 1944-45 θα βιώσω τον πόνο της φυλάκισης για περίπου 1 μήνα στο στρατόπεδο του Χαϊδαρίου. Στις 12 Οκτωβρίου του 1944 ο πόνος δίνει τη θέση του στη χαρά, ο φόβος διαλύεται μπροστά στην ελπίδα και τα δάκρυα της λύτρωσης ξεδιφούν τις ψυχές μας.

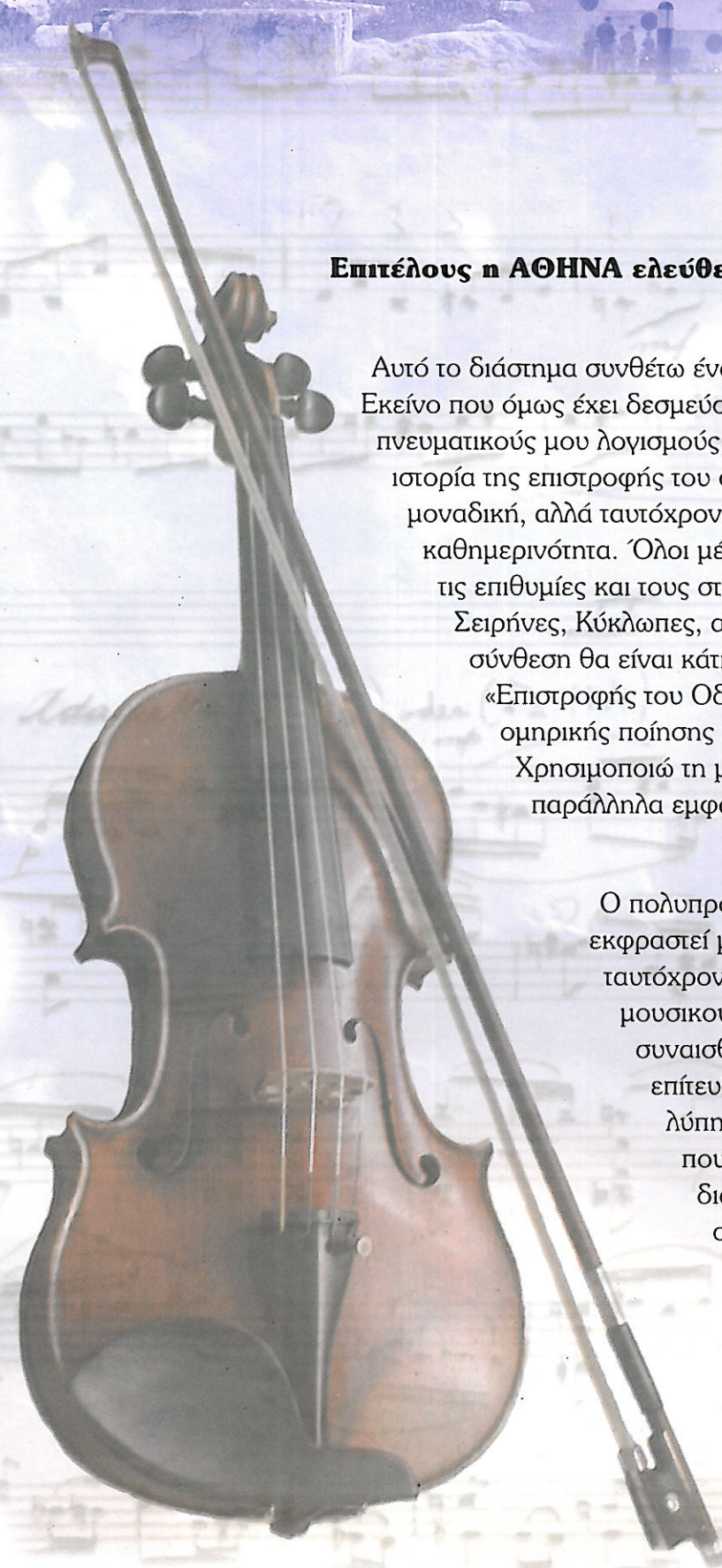
Επιτέλους η ΑΘΗΝΑ ελεύθερη.

Αυτό το διάστημα συνθέτω ένα κονσέρτο για κοντραμπάσο και ορχήστρα. Εκείνο που όμως έχει δεσμεύσει τη συνθετική μου σκέψη και τους πνευματικούς μου λογισμούς είναι η μορφή του αρχαίου Οδυσσέα και η ιστορία της επιστροφής του στα πάτρια εδάφη του. Μία ιστορία τόσο μοναδική, αλλά ταυτόχρονα και τόσο κοινή στην προσωπική μας καθημερινότητα. Όλοι μέσα μας κρύβουμε ένα κομμάτι που μοιάζει με τις επιθυμίες και τους στόχους του Οδυσσέα. Όλοι αντικρίζουμε Σειρήνες, Κύκλωπες, αδικίες και φουρτούνες. Αυτή η μουσική σύνθεση θα είναι κάτι δικό μου και δικό σας. Στη συμφωνία της «Επιστροφής του Οδυσσέα» θέλω να συμβιβάσω τα στοιχεία της ομηρικής ποίησης και της σύγχρονης μουσικής σκέψης. Χρησιμοποιώ τη μορφή της ανεπτυγμένης σονάτας, ενώ παράλληλα εμφανίζω διακριτικά κάποια τμήματα μιας φούγκας.

Ο πολυπρόσωπος και πολυσήμαντος Οδυσσέας θέλω να εκφραστεί με μία μεγάλη ποικιλία χρωμάτων, ενώ η ταυτόχρονη πορεία των μουσικών φράσεων του μουσικού έργου να απεικονίσει τα ανάμεικτα συναισθήματα της καρτερίας, της προσμονής, της επίτευξης, της ανακούφισης, της χαράς και της λύπης, όταν τελειώσουν οι εμπειρίες ενός ταξιδιού που έχει σμιλεύσει την προσωπικότητα, έχει διαμορφώσει ιδανικά και έχει σφραγίσει επιταγές συνείδησης.

1945... Επιτέλους ο πόλεμος τελείωσε οριστικά!

Ένας ήλιος ειρηνικών προσδοκιών λούζει την καθημερινότητα όλων των ανθρώπων και στην ακοή μας φθάνουν «λόγοι αισιοδοξίας».

Το 1946 είναι η χρονιά που παντρεύομαι την πιανίστα Μαρία Παγκαλή. Τη γυναίκα που ενσαρκώνει τις ευαισθησίες του οργάνου που λάτρευσα. Δεν ξέρω ποια αγάπησα με περισσότερο πάθος: την πιανίστα Παγκαλή ή τη γυναίκα Μαρία; Αυτό το οποίο όμως γνωρίζω με βεβαιότητα, είναι η ομοιότητά της με τη θάλασσα. Και οι δύο έχουν όρια. Όσα περισσότερα κομμάτια του εαυτού μου δίνω, τόσα περισσότερα κατέχω. Η αγάπη αυτή είναι σαν τις μελωδίες του πιάνου. Δε δίνουν τίποτα, παρά μόνο τον εαυτό τους. Δε παίρνουν τίποτα, παρά μόνο από τον εαυτό τους. Η αγάπη αυτή που μοιάζει με μουσική, δεν προσδοκεί την ιδιοκτησία. Προσδοκεί μόνο την αγάπη, όπως η τέχνη προσδοκεί την καλλιτεχνία, όπως οι νότιες προσδοκούν το συνθέτη.

Έτσι συνθέτω τη Μικρή Σουίτα για βιολί και πιάνο, τους 5 σύντομους ελληνικούς χορούς για ορχήστρα και ένα τραγούδι που θα του δώσω τον τίτλο «Αμμουδιά». Η λατρεία μου για το φυσικό περιβάλλον δε θα σταματήσει ποτέ να τροφοδοτεί την καλλιτεχνική μου έμπνευση και να μου διδάσκει ιδέες μουσικής σύνθεσης. Το φαινόμενο της ηχούς θα με οδηγήσει να συνθέσω το μικρό χορευτικό κομμάτι για ορχήστρα ή αποκλειστικά για άρπα και πιάνο, με τον ομώνυμο τίτλο «Ηχώ».

Τα φυσικά φαινόμενα του ήχου μπορούν να διδάξουν τόσα πολλά στον άνθρωπο. Αν φωνάζω «πόλεμος», η ηχώ θα μου ανταποδώσει τη λέξη «ΠΟΛΕΜΟΣ, πόλεμος, πόλεμος...» Αν φωνάξω τη λέξη «ειρήνη», η ηχώ θα μου ανταποδώσει τη λέξη «ΕΙΡΗΝΗ, ειρήνη, ειρήνη...»

Ό,τι προσφέρω,
λαμβάνω...

ΥΜΝΩΝΕΣΤΕ ΟΕ ΣΙΒ...

ΚΛΑΣΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

ΧΟΡΑΡΑ ΜΑ
Η ΑΥΓΗ ΚΑΙ Ο

ΣΥΦΩΝΙΚΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ

ΥΟΡΟΙ

ΓΙΑ

ΟΡΧΗΣΤΡΑ

ΝΟΥΑΡΤΕΤΑ
ΝΤΟΥΕΤΑ
ΤΡΙΟ

Α

ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Τραγούδι

4

5

6

7

12

13

14

15

22

22

2

1947... Περιμένω τη γέννηση του γιου μου και πλημμυρισμένος από μελωδίες ψυχής συνθέτω 2 έργα για πιάνο «Το τραγούδι του Κλειδώνα» και την «Καραγκούνα». Μέσα από τη δημοτική μας παράδοση βλέπω τη συνέχεια και την ολοκλήρωση της προσωπικότητάς μου. Πλέκοντας πάνω στο πεντάγραμμό μου τις μελωδικές ακτίνες του αρχαίου ελληνικού πνεύματος δημιουργώ το «Αρχαίο Ελληνικό Εμβατήριο» για ορχήστρα δωματίου.

Γράφω ένα Ντούο για βιολί και βιολοντσέλο, μία χορευτική σουίτα για μικρή ορχήστρα και μία κλασική συμφωνία σε Λα+ για ορχήστρα πνευστών, άρπα και κοντραμπάσο. Το φως της ελευθερίας που αποκαλύπτεται μέρα με τη μέρα, συναντά μέσα μου το αντιφάγγισμά της. Με πλήρη ελευθερία ταξινομώ τις μουσικές μου ιδέες, τις κλίμακες που τις εκφράζουν και ρυθμούς, ενώ φιλελεύθερα αναμιγνύω τους ήχους των μουσικών οργάνων. Η αδέσμευτη πράξη καλλιτεχνικής δημιουργίας οφείλει να έχει μία πανανθρώπινη, σχεδόν ιερή αξία για την ψυχή του κάθε ανθρώπου για να είναι ουσιαστική και πραγματική.

Με την προσμονή για μία καλύτερη χρονιά αφήνω πίσω το 1948, για να καλωσορίσω το 1949 με πιο πολλές συνθέσεις. Με συνειδητές πια τις εμπειρίες για τον τρόπο προσέγγισης του απέραντου κόσμου των ήχων, συνθέτω για το αγαπημένο μου δίπτυχο μουσικών οργάνων, το βιολί και το πιάνο, τη Μικρή Σουίτα αρ. 2, μία τρυφερή Μελωδία, μία Μικρή Σερενάτα, μία Σονατίνα, ένα Μπολερό... Το άκουσμα της είδησης της μέλλουσας γέννησης του δεύτερου γιου μου με πλημμυρίζει δύναμη και μουσικούς στοχασμούς.

Επιτέλους βρίσκω το πρόσωπο των προσδοκιών της μουσικής μου. Είναι το πρόσωπο των παιδιών μου... Είναι το πρόσωπο του κάθε παιδιού. Ένα πρόσωπο που θέλω να χαμογελά για να γαληνεύει η ψυχή μου, να στοχάζεται το πνεύμα μου και να έχει λόγους να χτυπά η καρδιά μου.

Έχοντας ως σκοπό το ιδανικότερο μέλλον για τα παιδιά όλου του κόσμου, το ρίζωμα της ελευθερίας και της παιδείας της τέχνης, γράφω τη Συμφωνική σουίτα για Μεγάλη Ορχήστρα, το κονσέρτο αρ. 4 σε Ντο+ για πιάνο και ορχήστρα και ένα κομμάτι για ξυλόφωνο και ορχήστρα μουσικής δωματίου. Τελειώνω το παραμυθόδραμα «Με του Μαγιού τα μάγια» και μεταγράφω για 2 πιάνο το συμφωνικό μου έργο «Η επιστροφή του Οδυσσέα». Χαϊδεύοντας τη μνήμη μου με τα θαλάσσια κύματα του Ευβοϊκού, συνθέτω το μπαλέτο «Η θάλασσα».

Πριν όμως αντικρίσω το δεύτερο γιο μου, αναπάντεχα φεύγω για εκείνο το μεγάλο ταξίδι στο άπειρο γαλάζιο του ουρανού. Ψηλά στις κορυφές τα σύννεφα και οι άνεμοι παραμερίζουν για να περάσω την ιδέα και το νόημα μιας απόλυτης ισότητας και αδελφосύνης μέσα από τις νότες και τις μουσικές τονικότητες. Αυτές τις ιδέες, αυτές τις μουσικές συνθέσεις τις παραδίδω σε σας, τις νέες γενιές, για να τις κρίνετε και αν θέλετε να τις αγαπήσετε...

Η οικογένειά μου

Νίκος Σκαλκώτας

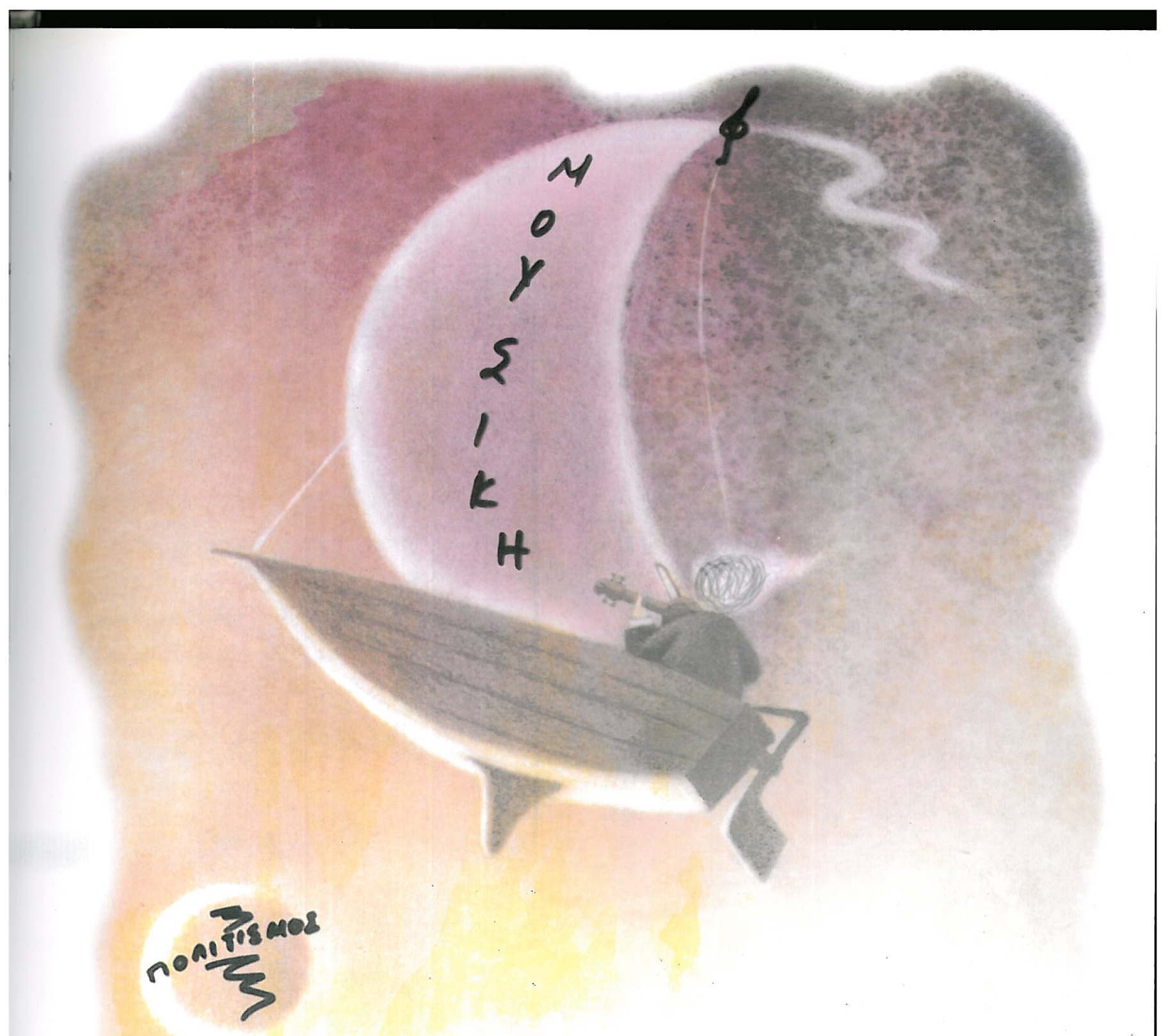
Στις 20 Σεπτεμβρίου του 1949 ο Νίκος Σκαλκώτας κλείνει τα μάτια και ο νόμος της αθανασίας εφαρμόζεται. Έτσι γίνεται πάντα, στην περίπτωση των διαλεκτών του πνεύματος και της τέχνης. Το παντοινό τους κοίμισμα μεγαλώνει τη μορφή τους μέσα στα μάτια των ψυχών μας.

Τα στοιχεία της Ευρίπειας θάλασσας, του κυκλαδίτικου Πελάγους και των ορεινών όγκων της Βοιωτίας θα στάθουνε μέσα στη ψυχή του οι αντιπαλεύουσες δυνάμεις, που αρμονικά δεμένες στη γιγάντια προσπάθεια της μουσουργίας, θα τον οδηγήσουν στις κορφές των εκλεκτών της μουσικής τέχνης.

Ο Νίκος Σκαλκώτας ανήκει στην ομάδα των Ελλήνων δημιουργών που προσδοκούν να υψώσουν τον πήχη της δημιουργικής ανόδου μέσα από την ανανέωση της τέχνης. Θα μπορούσαμε να τον ονομάσουμε Σίσυφο της γνώσης. Ανήσυχο κι ανικανοποίητο πνεύμα, ακατάσχετος χείμαρρος μουσικής παραγωγής, ανεβάζει το βράχο του μουσικού του στοχασμού στη βουνοκορφή της σύνθεσης κι ύστερα τον αφήνει να ξαναπέσει στα ριζά με μόνο αυτοσκοπό την ίδια τη δημιουργία. Κύριοι εμπνευστές αυτής της δημιουργίας, το φως των νέων μουσικών οριζόντων και η ζέση της δημοτικής παράδοσης.

Νίκος Σκαλκώτας

Το πιάνο της οικογένειας Ν. Σκαλκώτα

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Η μουσική του, απέραντη, πολύχρωμη και πολυεδρική, είναι ο δρόμος για την έκφραση μιας δικής του ελληνικής μουσικοσυνθετικής θεωρίας. Η μουσική του είναι το μέσο που δίνει την ευχέρεια σ' εμάς ν' αποκαλύψουμε τα μυστικά της μουσικής τέχνης, τους καημούς της ελληνικής παράδοσης και τις ευαισθησίες της ελληνικής ιστορίας.

Στο πέρασμά του από τον κόσμο του πολιτισμού ο Νίκος Σκαλκώτας θα στέκεται πάντοτε ο μουσικός ερμηνευτής των εθνικών μας πόθων, ο δέκτης των τιμών συμφερόντων του λαϊκού μας πολιτισμού και ο οραματιστής του ομηρικού Οδυσσέα.

Αδράκνοντας στα ασκπικά του χέρια τα φύλλα του πεντάγραμμου, αραδιάζει πάνω τους τις μουσικές του ζωγραφιές.

Ταξιδεύει χωρίς επιστροφή για τα ουράνια, ξεδιπλώνοντας την τεράστια σημαία της μουσικής τέχνης που γράφει επάνω της τα λόγια του μεγάλου Σοφοκλή :

Ούτοι συνέχθην, αλλά συμφιλείν έφυν.
Δε γεννήθηκα για να μισώ, αλλά για να αγαπώ.

Επίλογος

Από όλους τους μεγάλους σύγχρονους συνθέτες, ο Νίκος Σκαλκώτας χωρίς αμφιβολία είναι εκείνος στον οποίο η τόλμη της καλλιτεχνικής αντίληψης και η δύναμη της μουσικής σύλληψης συνυπάρχουν με το μεγάλο πεπρωμένο της αιωνιότητας του γραπτού μουσικού λόγου.

Το συγκεκριμένο βιβλίο πιστεύω πως πέτυχε να μεταγγίσει -όσο αυτό είναι εφικτό- την αγάπη και τη σωστή κατανόηση της μουσικής πεμπτουσίας του καλλιτεχνικού βίου του Ν. Σκαλκώτα σε μια αληθινή διάσταση, δημιουργώντας νέους δρόμους προσέγγισης και επικοινωνίας.

Ως Αντιδήμαρχος του Δήμου Χαλκιδέων και υπεύθυνη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων κατά τη θητεία μου, θεωρώ τη συνδρομή μου σε αυτή τη συγγραφική δημιουργία ως μια από τις πιο αξιόλογες εμπειρίες μου, γιατί πρωτίστως αφορά τον ευαίσθητο τομέα «παιδί».

Από την ώρα που συλλάβαμε την ιδέα αυτής της πνευματικής διεργασίας και έως τη φάση της υλοποίησής της αποκαλύψαμε ότι η ενσυνείδητη πρόεκτηση και η αντανάκλαση της μουσικής έρευνας σημαίνει υπεύθυνη στάση πολιτιστικής συμπεριφοράς, αλλά και βαθύ κραδασμό της εσωτερικής μας υπόστασης.

Για αυτή την πολύτιμη εμπειρία ευχαριστούμε θερμά τη συγγραφέα του βιβλίου μουσικοπαιδαγωγό Βάνα Παπαϊωάννου, καθώς και τον ΟΜΙΛΟ ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ για την αποκλειστική οικονομική του συμπαράσταση.

Σε αυτή την «ενώπιος ενωπίω» πνευματική συνάντηση του Χαλκιδέου συνθέτη ΝΙΚΟΥ ΣΚΑΛΚΩΤΑ με τα παιδιά της γενετήρας του θεωρούμε πως, ως Δημοτική Αρχή, θεμελιώνουμε τον πολιτισμό ως έναν από τους δείκτες των κοινωνικών αγαθών και αισθανόμαστε ιδιαίτερα ευτυχείς για αυτή την αποστολή μας.

*Η Αντιδήμαρχος
Χρίστη Μαργαρίτη*

Βιβλιογραφία

Μέγιστη ηθική καλλιτεχνική υποχρέωση είναι η αναφορά στο όνομα του συνθέτη, πιανίστα και μουσικολόγου Γιάννη Παπαϊωάννου που με τη διδαχή του, το έργο και την ακατάπαυστη έρευνά του, έχοντας πλάι του χαρισματικούς ανθρώπους, όπως τη Μ. Δούνια, τη Ν. Ευελπίδη, το Γ. Κωνσταντινίδη και το Γ. Χατζηνίκο, δημιούργησαν το αρχείο Σκαλκώτα και αγωνίστηκαν για τη διάδοση του συνθετικού του έργου. Το ΑΡΧΕΙΟ ΝΙΚΟΥ ΣΚΑΛΚΩΤΑ αποτελεί για ερμηνευτές, ερευνητές και παιδαγωγούς της μουσικής τέχνης το χώρο εκείνο που θα φιλοξενεί κάθε επιστημονική αναζήτηση και καλλιτεχνική προσδοκία.

- ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ - ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ, ΑΡΧΕΙΟ ΕΥΒΟΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ Γ' ΤΟΜΟΣ ΑΘΗΝΑ 1954
- ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ - Η ΕΙΚΟΣΑΕΤΗΡΙΔΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΣΚΑΛΚΩΤΑ, ΑΡΧΕΙΟ ΕΥΒΟΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΙΕ' ΤΟΜΟΣ ΑΘΗΝΑ 1969
- ΧΑΡΗΣ ΒΡΟΝΤΟΣ - ΓΙΑ ΤΟ ΝΙΚΟ ΣΚΑΛΚΩΤΑ ΕΚΔ. ΝΕΦΕΛΗ
- ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΙΚΟ ΣΚΑΛΚΩΤΑ, ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΥΒΟΙΑΣ 1999
- HADJINIKOS GEORGE, NIKOS SKALKOTAS, A GREEK COMPOSER THE LISTENER, LONDON, JAN. 29, 1966
- ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ - ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ, ΜΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΕΙΣΔΥΣΗΣ ΣΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ. ΤΟΜΟΙ Α-Β ΕΚΔ. ΝΑΚΑΣ 1997 ΑΘΗΝΑ
- GROVE'S MUSIC DICTIONARY COPYRIGHT 1992
- JACK HARRISON MODERN MUSIC HAWKS INT 2002

Επεξηγήσεις

- ΑΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑ: ο τρόπος μουσικής σκέψης όπου δεν ισχύουν οι σύμφωνες και διάφωνες συνηκώσεις των καθιερωμένων Αρμονικών κανόνων της Δυτικής Μουσικής.
- ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ: μουσική μορφή που με ρυθμικό χαρακτήρα μας παραπέμπει στη μουσική συνοδεία της κίνησης μιας οργανωμένης ομάδας.
- ΚΟΝΣΕΡΤΙΝΟ: μικρότερης έκτασης κονσέρτο.
- ΚΟΝΣΕΡΤΟ: είδος μουσικής σύνθεσης για solo όργανο και ορχήστρα το οποίο περιλαμβάνει 3-4 μέρη και προβάλλει τον δεξιότεχνικό χαρακτήρα του solo οργάνου.
- ΚΟΥΑΡΤΕΤΟ: σύνθεση γραμμένη για 4 έγχορδα όργανα, συνήθως για δύο βιολιά, βιόλα και τσέλο.
- ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΩΜΑΤΙΟΥ: μουσικές συνθέσεις για μικρό αριθμό οργάνων (έως 8) συνήθως εγχόρδων ή πνευστών, όπως και συνθέσεις για φωνή και πιάνο.
- ΜΠΑΛΕΤΟ: μουσική σύνθεση για ορχήστρα που συνοδεύει την ανθρώπινη χορευτική κίνηση με σκοπό να εκφραστεί κάποια ιστορία ή συναίσθημα.
- ΜΠΟΛΕΡΟ: μουσική σύνθεση που κρατά χαρακτηριστικά παλαιού ισπανικού χορού σε απλό τριμερές ρυθμικό σχήμα.
- ΝΤΟΥΟ: μουσική σύνθεση για δύο όργανα.
- ΟΚΤΕΤΟ: μουσική σύνθεση για 8 όργανα (έγχορδα ή πνευστά).
- ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΔΩΜΑΤΙΟΥ: ορχήστρα μικρού αριθμού οργάνων (από 15 έως 45).
- ΣΕΡΕΝΑΤΑ: είδος μουσικής σύνθεσης μικρής έκτασης για solo όργανο ή για φωνή και όργανο με ευαίσθητο χαρακτήρα.
- ΣΟΝΑΤΑ: είδος σύνθεσης για σόλο όργανο με 3-4 μέρη.
- ΣΟΝΑΤΙΝΑ: μικρότερης έκτασης σονάτα.
- ΣΟΥΪΤΑ: μουσική σύνθεση που παραπέμπει σε ένα σύνολο μουσικών κειμένων με χορευτικό χαρακτήρα.
- ΣΠΟΥΔΗ: μουσική σύνθεση με σκοπό την επεξεργασία ενός είδους τεχνικής δεξιότητας ενός ερμηνευτή μουσικού οργάνου.
- ΣΥΜΦΩΝΙΑ: κορυφαίο είδος σύνθεσης με πολύ μεγάλη έκταση (3-5 μέρη) για ορχήστρα.
- ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΣΟΥΪΤΑ: σουίτα γραμμένη για ορχήστρα.
- ΤΡΙΟ: σύνθεση γραμμένη για 3 όργανα (2 βιολιά και τσέλο ή βιολί, βιόλα, τσέλο).
- ΧΟΡΟΔΡΑΜΑ: μπαλέτο βασισμένο σε μια δραματική υπόθεση.
- ΓΑΒΟΤΤΕ μουσική σύνθεση που βασίζεται σε παλαιό γαλλικό χορό που αρχίζει από τον 3ο χρόνο του μέτρου του μουσικού πεντάγραμμου.
- LARGO μουσικό έργο με αργό ρυθμό.
- NOCTURNE μουσικό κομμάτι με ρομαντικό χαρακτήρα.

Το βιβλίο της Βάνας Παπαϊωάννου

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ

*ένας συγγραφέας που ήθελε
να τον αγαπήσουν τα παιδιά...*

τυπώθηκε τον Απρίλιο του 2005
σε 2000 αντίτυπα, στο τυπογραφείο
του Μάκη Γουργουρίνη στη Δροσιά
Χαλκίδας, τκ 34100, τηλ. 2221098860.

ΗΡΑΚΛΗΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ

Μέλος του Ομίλου **LAFARGE**

...χτίζει τον πολιτισμό!